



T.C.
KTO Karatay Üniversitesi
Sosyal Bilimler Enstitüsü
İşletme Anabilim Dalı Yüksek Lisans Programı

**TÜRKİYE’DE ÜRETİLEN VE ULUSLARARASI LOJİSTİĞE
KONU OLAN LİSANSLI DEPODA MUHAFAZA EDİLEN EMTİA
VE EMTİA SENETLERİNİN FİNANSMAN ARACI OLARAK
KULLANIMI İÇİN BİR MODEL ÖNERİSİ**

Bülent GÜDÜCÜ

Yüksek Lisans Tezi

KONYA
Ocak, 2018

TÜRKİYE’DE ÜRETİLEN VE ULUSLARARASI LOJİSTİĞE KONU OLAN
LİSANSLI DEPODA MUHAFAZA EDİLEN EMTİA VE EMTİA SENETLERİNİN
FİNANSMAN ARACI OLARAK KULLANIMI İÇİN BİR MODEL ÖNERİSİ

Bülent GÜDÜCÜ

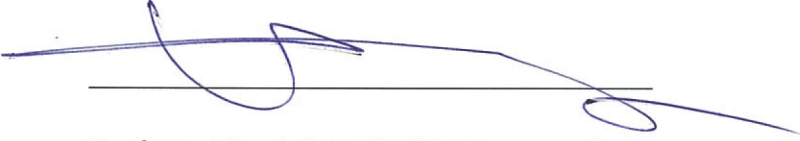
Yüksek Lisans Tezi

KONYA

Ocak, 2018

KABUL VE ONAY

Bülent GÜDÜCÜ tarafından hazırlanan ‘Türkiye’de Üretilen Ve Uluslararası Lojistiğe Konu Olan Lisanslı Depoda Muhafaza Edilen Emtia ve Emtia Senetlerinin Finansman Aracı Olarak Kullanımı İçin Bir Model Önerisi’ başlıklı bu çalışma, 31.01.2018 tarihinde yapılan savunma sınavı sonucunda başarılı bulunarak jürimiz tarafından yüksek lisans tezi olarak kabul edilmiştir.



Prof. Dr. Murat CANITEZ (Danışman)

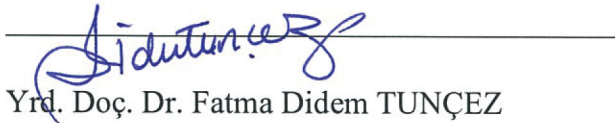


Prof. Dr. Çağatay Ünüsan



Prof. Dr. Mete Sezgin

Jüri tarafından kabul edilen bu tezin Yüksek Lisans Tezi olması için gerekli şartları yerine getirdiğini onaylıyorum.



Yrd. Doç. Dr. Fatma Didem TUNÇEZ

Enstitü Müdürü V.

ETİK BEYAN

KTO Karatay Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Tez/Proje Hazırlama ve Yazım Kurallarına uygun olarak hazırladığım bu tez çalışmasında; tez içinde sunduğum verileri, bilgileri ve dokümanları akademik ve etik kurallar çerçevesinde elde ettiğimi, tüm bilgi, belge, değerlendirme ve sonuçları bilimsel etik ve ahlak kurallarına uygun olarak sunduğumu, tez çalışmasında yararlandığım eserlerin tümüne uygun atıfta bulunarak kaynak gösterdiğimi, kullanılan verilerde herhangi bir değişiklik yapmadığımı, bu tezde sunduğum çalışmanın özgün olduğunu, bildirir, aksi bir durumda aleyhime doğabilecek tüm hak kayıplarını kabullendiğimi beyan ederim.



31/01/2018

Bülent GÜDÜCÜ

TEŞEKKÜR

Tez çalışmamda benden desteklerini esirgemeyen KTO Karatay Üniversitesi öğretim üyelerine ve bu zamana kadar üzerimde emeği olan bütün hocalarıma teşekkür ediyorum. Çalışmaya sonsuz deneyimleriyle ışık tutan, yol gösteren danışman hocam Prof. Dr. Murat Canitez'e yardımlarını esirgemeyen Prof. Dr. Osman Okka, Yrd. Doç. Dr. Fatih Cura ve Yrd. Doç. Dr. Mehmet Akif Gündüz hocalarıma en içten duygularıyla müteşekkirim.

Bu zor ve meşakkatli dönemde, benden her türlü desteğini eksik etmeyen, anlayışı ve sabrıyla hep yanımda olan kıymetli eşim Sevinç Aylin'e, verdikleri huzurla yanımda olan canım oğullarım Doruk ve Mert'e, Şube Müdürüm Hasan Hüseyin Ballı'ya, modelin doğmasına sebep olan Ökkeş Dağlı'ya, bugüne kadarki eğitim hayatımda bana destek olan anne, babam ve sevgili ablama, çalışma arkadaşım Ali Alper Genç'e sonsuz teşekkürü bir borç bilirim.

ÖZET

TÜRKİYE’DE ÜRETİLEN VE ULUSLARARASI LOJİSTİĞE KONU OLAN LİSANSLI DEPODA MUHAFAZA EDİLEN EMTİA VE EMTİA SENETLERİNİN FİNANSMAN ARACI OLARAK KULLANIMI İÇİN BİR MODEL ÖNERİSİ

GÜDÜCÜ, Bülent

Yüksek Lisans, İşletme Bölümü

Tez Danışmanı: Prof. Dr. Murat Canitez

Ocak, 2018

Lisanslı Depoculuk faaliyetleri ilk temelleri 2005 yılında çıkarılmış olan Lisanslı Depoculuk Kanunu ile atılmıştır. Ardından çıkarılan yönetmelikler ile geliştirilen Lisanslı Depoculuk faaliyetleri ilk deponun yine devletin öncülüğünde açılması ile fiilen başlamıştır. Lisanslı Depolar Türkiye’nin 2023 Stratejik Hedefleri arasında yer alan sürdürülebilir tarım yaklaşımı ile önemi artarak devam etmiştir. Türkiye’nin tahıl ambarı olarak bilinen Konya ilinde ekilen hububat ürünlerinin yıllara sari üretim miktarları Konya Ovasında son yıllarda yapılan ıslah çalışmaları ve KOP Projesi ile artış göstermiştir. Sulak arazilerin her geçen yıl artışı Konya ili özelinde ikinci ürün ekimini gündeme getirmiştir. Bu bağlamda artan ürün miktarı beraberinde depolama sorununu da ortaya çıkarmıştır. Depolama sorunun neticesinde üreticinin ürününün hasat zamanı arzın yüksek olması sebebi ile düşük fiyattan satmalarını da beraberinde getirmiştir. Tüm bunların sonucunda Lisanslı Depoculuk faaliyetleri 2014 yılından sonra özellikle 2017 yılında müthiş bir ivme kazanmış, kuruluş izni alan Lisanslı Depo sayısı sektörün hak ettiği yere gelmesine neden olmuştur. Lisanslı Depolarda üretilen Elektronik Ürün Senetleri işlem hacimleri de bu seyirde devam etmiştir. Elektronik Ürün Senedi (ELÜS) işlem hacimlerinin Konya ölçeğinde arttırılmasına yönelik olarak bir model önerisi üzerinde çalışılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Konya, Hububat, Lisanslı Depo, Elektronik Ürün Senedi

ABSTRACT

A MODEL PROPOSAL FOR THE FINANCIAL USAGE OF COMMODITY AND COMMODITY BILLS WHICH ARE PRODUCED IN TURKEY AND RESERVED IN LICENSED WAREHOUSES AND SUBJECT TO INTERNATIONAL LOGISTICS

GÜDÜCÜ, Bülent

Master of Business Administration

Supervisor: Prof. Dr. Murat Canitez

Ocak, 2018

The first bases of Licensed Warehousing activities were established with the Licensed Warehousing Law which was issued in 2005. Licensed warehousing activities, which were developed with the following regulations, have actually started with the opening of the first depot once again under the leadership of the state. The importance of licensed warehousing continued to increase within the sustainable agriculture approach which is among Turkey's 2023 Strategic goals. City of Konya, which is known as a grain silo in Turkey, has been increased the grain production volume by years with the recent rehabilitation works on the Konya lowland and the Project of KOP. Every passing year, the increase of well-watered land in Konya made the second option planting available. In this context, the increasing amount of production also brings the storage problem with it. As a result of the storage problem, the manufacturer's product has been sold with low price because of the high supply during the harvest time. As a result of all these, licensed warehousing activities have gained momentum in 2017, especially after 2014, and the number of Licensed warehouses receiving establishment permits has come to the rightful place in the industry. The volume of electronic product certificates which are produced in the licensed warehouses has continued in this course. In this study, the work has been done on a model proposal for increasing the electronic product certificates (ELÜS) transaction volumes in Konya scale.

Keywords: Konya, Grain, Licensed Warehouse, Electronic Product Certificate

İÇİNDEKİLER

KABUL ONAY	ii
ETİK BEYAN.....	iii
TEŞEKKÜR.....	iv
İÇİNDEKİLER	vii
TABLolar LİSTESİ.....	x
ŞEKİLLER LİSTESİ.....	xi
GRAFİKLER LİSTESİ.....	xiii
GİRİŞ	1

1. BÖLÜM

TÜRKİYE'DE LİSANSLI DEPOCULUK VE TEMEL FONKSİYONLARI

TÜRKİYE'DE LİSANSLI DEPOCULUK VE TEMEL FONKSİYONLARI	5
1.1. DEPO NEDİR?.....	7
1.2. LİSANSLI DEPOCULUK	8
1.3. LİSANSLI DEPOCULUĞUN ÖNEMİ	9
1.4. LİSANSLI DEPOCULUĞUN AVANTAJLARI.....	10
1.5. LİSANSLI DEPOCULUĞUN HEDEFLERİ	11
1.6. DÜNYA'DA LİSANSLI DEPOCULUK ÖRNEKLERİ.....	13
1.7. TÜRKİYE'DE LİSANSLI DEPOCULUK FAALİYETLERİNİN GELİŞİMİ.....	14
1.8. TÜRKİYE'DE LİSANSLI DEPOCULUK DESTEKLERİ VE TEŞVİKLERİ	19
1.9. TÜRKİYE'DE LİSANSLI DEPOCULUK SİSTEMİNİN İŞLEYİŞİ.....	21
1.10. ÜRÜNÜN SİGORTALANMASI	22
1.11. EMTİA SENETLERİ	23
1.12. TÜRKİYE'DE EMTİA SENETLERİ İŞLEMLERİ	23
1.12.1. Lisanslı Depoda Yapılan İşlemler.....	24

1.12.2. Merkezi Kayıt Kuruluşu' Da (MKK) Yapılan İşlemler.....	25
1.13.TÜRKİYE'DE EMTİA KREDİSİ İŞLEYİŞİ VE AVANTAJLARI.....	27
1.13.1 Emtia Kredisi İçin Elüs'ün Önemi.....	28
1.13.2 Emtia Kredisinin Geliştirilmesi İçin Yapılan İşlemler.....	29

2. BÖLÜM

ULUSLARARASI TİCARETİN FİNANSMANI VE FİNANSAL ARAÇLAR

ULUSLARARASI TİCARETİN FİNANSMANI VE FİNANSAL ARAÇLAR.....	31
2.1. İHRACATÇI TARAFINDAN SAĞLANAN FİNANSMAN	32
2.1.1. Açık Hesap yapılan Sevkiyatlar.....	32
2.1.2. Vadeli Satış.....	32
2.1.3. Konsinye Mal Gönderme.....	32
2.1.4.Alacak Senetleri.....	33
2.1.5. İhracatçının Bankasının Sağladığı Krediler.....	33
2.1. İHRACATÇI TARAFINDAN SAĞLANAN FİNANSMAN	33
2.1.1. Açık Hesap yapılan Sevkiyatlar.....	34
2.1.2. Vadeli Satış.....	34
2.1.3. Konsinye Mal Gönderme.....	34
2.1.4.Alacak Senetleri.....	34
2.1.5. İhracatçının Bankasının Sağladığı Krediler.....	35
2.2.İTHALATÇI TARAFINDAN YAPILAN FİNANSMAN	35
2.2.1. Sipariş üzerine Ödeme.....	35
2.2.2. Kısmı Avans Üzerine Ödeme.....	36
2.2.3. Vesaik Karşılığı Ödeme.....	36
2.3. BANKALAR TARAFINDAN SAĞLANAN FİNANSMAN.....	36
2.3.1. Senet Karşılığı Avans Ödemesi.....	37

2.3.2. Senetlerin Iskontosu Yöntemi ile Finansman Sağlanması.....	37
2.3.3. Ticari Akreditifler.....	37
2.3.4. Banka Kabulleri.....	38
2.4.ULUSLARARASI TİCARETİN FİNANSMANINDA DİĞER FİNANSMAN YÖNTEMLERİ.....	38
2.4.1. Ticaret Finansmanın da Resmi Kaynaklar.....	38
2.4.2. EXIM BANK (İthalat ve İhracat Bankası).....	38
2.4.3. Dünya Bankası.....	39

3. BÖLÜM

TÜRKİYE’DE ÜRETİLEN VE ULUSLARARASI LOJİSTİĞE KONU OLAN LİSANSLI DEPODA MUHAFAZA EDİLEN EMTİA VE EMTİA SENETLERİNİN FİNANSMAN ARACI OLARAK KULLANIMI İÇİN BİR MODEL ÖNERİSİ

TÜRKİYE’DE ÜRETİLEN VE ULUSLARARASI LOJİSTİĞE KONU OLAN LİSANSLI DEPODA MUHAFAZA EDİLEN EMTİA VE EMTİA SENETLERİNİN FİNANSMAN ARACI OLARAK KULLANIMI İÇİN BİR MODEL ÖNERİSİ	41
ELEKTRONİK EMTİA REHİNİ SİSTEMİ (E-ERS).....	41
3.1. E-ERS SİSTEMİNİN İŞLEYİŞİ	42
3.2. E-ERS SİSTEMİNİN YAYILMASI HALİNDE YARATABİLECEĞİ İŞLEM HACİMLERİ.....	43

4. BÖLÜM

SONUÇ VE ÖNERİLER

SONUÇ VE ÖNERİLER	53
KAYNAKLAR	55
EKLER.....	58
ÖZGEÇMİŞ.....	71

TABLolar LİSTESİ

Tablo 1: Lisanslı Depoculuk Temel İstatistiki Verileri Aralık 2017.....	15
Tablo 2: Ürün Senedi Alım Satımı Konusunda Yetkilendirilen Ticaret Borsaları..	16
Tablo 3: Faaliyet İZni Alan Referans Yetkili Sınıflandırıcılar.....	16
Tablo 4: Faaliyet İZni Alan Yetkili Sınıflandırıcılar.....	17
Tablo 5: Model Değişkenleri Verileri.....	50

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 1: Mevcut Lisanslı Depoların İllere Göre Dağılımı Aralık 2017.....	17
Şekil2: Kurulan Tüm Şirketlere Lisans Verilmesi Halinde İllere Göre Dağılımı Aralık 2017.....	18
Şekil 3: Ürün Senedi İhraç Süreci.....	25
Şekil 4: ELÜS Alım Satım Süreci.....	26
Şekil 5: ELÜS İş Akışı.....	27

KISALTMALAR VE SİMGELER

- ABD : Amerika Birleşik Devletleri
BSMV : Banka Sigorta Muamelesi Vergisi
e-ERS : Elektronik Emtia Rehin Sistemi
EKK : Elektronik Kayıt Kuralları
ELÜS : Elektronik Ürün Senedi
EXIM : İhracat Ve İthalat Bankası
FCIA : Dış Kredi Sigorta Birliği
GTB : Gümrük Ve Ticaret Bakanlığı
GVK : Gelirler Ve Kurumlar Vergisi
HACCP: Tehlike Analizi Ve Kritik Kontrol Noktaları
IBRD : Uluslararası İmar Ve Kalkınma Bankası
IDA : Uluslararası Kalkınma Örgütü
IFC : Uluslararası Finansman Kuruluşu
İTGM : İç Ticaret Genel Müdürlüğü
KDV : Katma Değer Vergisi
MKK : Merkezi Kayıt Kuruluşu
PEFCO: Özel İhracat Fonu Şirketi
TMO : Toprak Mahsülleri Ofisi
TOBB : Türkiye Odalar Ve Borsalar Birliği

GRAFİKLER LİSTESİ

Grafik 1. Türkiye’de Yıllar İtibari İle Kuruluş İzni Alan Lisanslı Depo İşletme Sayısı.....	15
Grafik 2: Kuruluş İzni Alan Lisanslı Depo İşletmeleri Kapasiteleri Aralık 2017...18	
Grafik 3: Faaliyet İzni Alan Lisanslı Depo İşletmeleri Kapasiteleri Aralık 2017...19	
Grafik 4: 2014-2017 yılları arası Konya İli Lisanslı Depo Kapasiteleri.....	43
Grafik 5: 2014-2017 yılları arası Borsa Konya ELÜS İşlem Miktarı (Ton).....	44
Grafik 6: 2014-2017 yılları arası Borsa Konya ELÜS İşlem Hacmi (TL).....	45
Grafik 7: Konya İli Durum Buğday Üretimi.....	46
Grafik 8: Konya İli Buğday Üretimi (Ton) Durum Buğday Hariç.....	47
Grafik 9: Konya İli Mısır Üretimi (Ton).....	47
Grafik 10: Konya İli Arpa Üretimi (Ton)	48

GİRİŞ

Türkiye'nin 2023 Stratejik hedefleri arasında yer alan sürdürülebilir tarım yaklaşımı için; Tarım sektöründe kalıcı ve uzun vadeli sektör el dönüşümlerden geçmesi gerekmektedir. Türkiye' de sürdürülebilir tarım yaklaşımı etkileyen hususların başında sulama, erozyon, şehirleşme, sanayileşme, çevre kirliliği, fazla girdi kullanımı, mera ve çayır ıslahı gelmektedir. Tarım sektöründe yatırımları yetersizliği, alt yapı eksikliği, yüksek girdi maliyeti – düşük verim ile üretim yapılması tarımsal yapının kurulamamasına ve dış ülkeler ile rekabet edilememesine neden olmaktadır. Daha yüksek verim ile daha fazla ve istenilen kalitede (Dünya Standartlarında) ürün alınması için yatırımlara daha çok önem verilmesi, yatırımların daha çok bilgi ve teknoloji tarafında ağırlık verilmesi, iç üretim potansiyelinin daha fazla geliştirilmesi gerekmektedir.

Tarım sektöründe Dünya genelinde olduğu gibi Türkiye'de ilkel yöntemler ile depolanmaya çalışılan ürünler nedeni ile her geçen yıl önemli miktarda kayıp yaşanmaktadır. Bununla beraber üretilen ürünlerin depolanmasında yaşanan sıkıntılar hasat döneminde arz ve talebi olumsuz yönde etkilemektedir. Gelişmiş ülkelerde özellikle Amerika Birleşik Devletlerinde bu durum 100 yıl önce temelleri atılan lisanslı depoculuk ile aşılmaya çalışılmıştır. Türkiye'de bu durum 2005 yılında çıkarılmış olan 5300 sayılı Lisanslı Depoculuk Kanunu ile ilk temelleri atılmıştır. İlk lisanslı depoculuk faaliyeti 2010 yılında TMO-TOBB önderliğinde Ankara / Polatlı'da 40.000 Ton Kapasiteli olarak kurulmuştur. 2016 yılına kadar düşük bir seyir ile devam eden Lisanslı Depoculuk şirket sayısı Mart 2017 de 49 iken Temmuz 2017 de 84 ve Aralık 2017 de 103'e çıkarak yüksek bir ivme kazanmıştır.

5300 Sayılı Kanun ile birlikte çıkarılan yeni yönetmelikler ile Türkiye'de Lisanslı Depoculuk faaliyetleri, Gümrük ve Ticaret Bakanlığı tarafından yürütülmektedir. Kurulacak olan tesisin en az hububatta 20.000 ton kapasiteli olarak kurulması belirlenen kriterlere uygun olarak tesisin inşaatı birlikte lisans başvuruları değerlendirilerek lisanslandırılmaktadır.

Lisans alan şirket, Gümrük ve Ticaret Bakanlığı'nın onayladığı kira ücreti

üzerinden ürün kabulüne başlamaktadır. Lisanslı depoya kabul edilen ürün yine Gümrük ve Ticaret Bakanlığı'nın iznine tabi yetkilendirilmiş yetkili, sınıflandırıcı laboratuvar tarafından analiz ve sınıflandırması yapıldıktan sonra depolanıp ve ürün için "Elektronik Ürün Senedi" düzenlenmektedir.

Üretici, Elektronik Ürün Senedi (ELÜS) ile Türkiye'de henüz Ürün İhtisas Borsası nedeni ile Gümrük ve Ticaret Bakanlığı tarafından yetkilendirilmiş ticaret borsasındaki platformlarda talimat vererek elektronik ortamda alış ve satış işlemi gerçekleştirmektedir.

Ürün ihtisas Borsasının açılması halinde lisanslı depolardaki ürünler yurt içi ve yurt dışı piyasalarda işlem görmeye başlayacak, Amerikalı bir çiftçi Konya'da bulunan bir depodaki ürünü alıp satabilecektir.

2016 yılı verilerine göre Türkiye'de 40.000.000 Ton civarında hububat, baklagiller ve yağlı tohum üretimi gerçekleşmektedir. Bunun yanında dünya üretimde ve ihracatında önemli bir yeri olan fındık, antepfıstığı, zeytin, zeytinyağı, kuru üzüm, kuru incir, kuru kayısı gibi ürünler de Türkiye'de önemli bir ölçüde üretilmektedir.

Üretilen bu ürünlerin fiyat istikrarı Türkiye'de üreticilerin küçük ölçekli olması finansman imkânlarının ve yeterli depolama alanlarının olmaması, yıl içinde mazot, gübre, tohum vb harcamalarını ödemesinin hasat zamanında olması sebebi ile üreticinin aleyhine fiyat oluşmasına neden olmaktadır. Bir diğer taraftan sanayici ve tüccar açısından ilgili ürünlerin aynı zamanda piyasa sürülmesi ve sanayici ve tüccarların yeterli miktarda ürünü stoklayabilecek stok alanlara ve finansman gücüne sahip olmaması alımlarını yıl içinde işleyecek kadar yıla yayması fiyat istikrarını yine olumsuz yönde etkilenmesine neden olmaktadır.

Bu durumlar bir araya geldiğinde daha önce özellikle ABD'lerinde yaygın olarak kullanılan lisanslı depoculuk sisteminin Türkiye'de bir an önce geliştirilerek yaygınlaştırılması hedeflenmektedir. Sistem ile sanayici ve tüccarın talep ettiği standartlarda ve kapasitede ürün depolanabilmektedir. Çiftçi, sanayici ve tüccar lisanslı Depolar sayesinde ürünlerinin teslimi ile düzenlenen ELÜS'u banka ve katılım

Banklarına rehin ederek kredi ve Fon Temin edebilmektedirler.

Çiftçilere üretmiş olduğu ürünleri hasat zamanı satışını gerçekleştirmeden lisanslı depoda bekleterek hasat sonrası arzın düştüğü dönemde daha yüksek bir fiyattan satış işlemini gerçekleştirmesine olanak vermektedir. Bunun yanında ürünleri alım yapan tüccar ve sanayiciler de yeni depo yatırım maliyetine katlanmaksızın satın almış ürünler karşılığında lisanslı depoya koymuş olduğu ürünler karşılığında finansman sağlayarak arzın yoğun olduğu hasat zamanı ürün tedarik edebilmektedir. Sonuçta lisanslı depoculuk ile birlikte arz ve talep dengesi oluşmaktadır.

Türkiye’de son yıllarda sayıları hızla artan lisanslı depoların etkin bir şekilde faaliyetlerini sürdürmesi için depoculuk teriminden yola çıkılarak özellikle hububat depolamasında arz ve talep dengesizliğinin ortadan kaldırılması, eski yöntemler ile yapılan hububat stokunda yapılan eksikleri, yeni sistem ile hem üreticinin hem de sanayici ve tüccarın elde edecekleri verimin artışı, üretilen ürünlerin Dünya ile entegre edilmesi ile alım ve satımının elektronik ortamda gerçekleştirilmesi, gerçekleşen bu işlem hacimleri ile yeni finansman ve fon kaynakları temin edilmesi konularına değinilmiştir.

Bu noktadan hareketle Konya ili ve ilçelerindeki çiftçilerimizin, kooperatiflerin, tüccarların ve TMO’nun sahip olduğu hububat depolarının mevcut durumları incelenerek, önceden yapılmış depoların eksikleri ve yeni yapılacak olan lisanslı depolardaki ürünlerin bankalar ve katılım Bankaları için alternatif finansman kaynağı yaratılması, ilgili ürünlerin teminat senedi ile kredilendirilmesinde kredi hacminin arttırılması hedeflenmiştir.

Araştırma kapsamında farklı yapıda depolarda depolanan hububatın, yıllara göre fiyat artış oranları hesaplanmıştır. Araştırma alanı Konya ili ve ilçelerinde yer almaktadır. Bölgedeki depoların tamamına yakın bir kısmı lisanslı depo olmayıp tüccarların kendi mülk depoları niteliğindedir. Araştırma sonuçlarına göre bu depolarda depolanan hububatı ürünlerinin ağırlıklı olarak kredi teminatı olarak kullanılmadığı tespit edilmiştir.

Araştırmanın 1. Bölümünde Türkiye’de lisanslı depoculuk ve temel fonksiyonları, depoculuk, lisanslı depoculuk, önemi, avantajları, dünya’da lisanslı depoculuk örnekleri, Türkiye’de lisanslı depoculuk faaliyetlerinin gelişimi, Türkiye’de lisanlı depoculuk

destekleri ve teşvikleri, Türkiye’de lisanslı depoculuk sisteminin işleyişi, emtia senetleri, Türkiye’de emtia senetleri işlem hacimleri ve Türkiye’de emtia kredisi işleyişi konularına yer verilmiştir.

Araştırmanın 2. Bölümünde Uluslararası ticaretin finansmanı ve finansal araçlar, ihracatın finansmanında kısa vadeli kaynaklar, ithalatın finansmanında kısa vadeli kaynaklar, ihracatın finansmanında orta ve uzun vadeli kaynaklar, ithalatın finansmanında orta ve uzun vadeli kaynaklar konularına yer verilmiştir.

Araştırmanın 3. Bölümünde yeni bir model üzerine çalışılmıştır. Türkiye’de Üretilen ve Uluslararası Lojistiğe Konu Olan Lisanslı Depoda Muhafaza Edilen Emtia ve Emtia Senetlerinin Finansman Aracı olarak kullanımı için Bir Model Önerisi üzerine çalışılmıştır. Bu yeni model ile Lisanslı Depo İşletmeleri Banka ve Finans Kurumları ile entegrasyonu sağlanarak ilgili emtia için alternatif finansman ve Fon kaynağı sağlanması hedeflenmektedir. İlgili sistemin hayata geçmesi ile Konya ili ölçeğinde ekonomiye katacağı değer hesaplanmıştır.

Sonuç olarak; depoların inşa edilmeden önce teknik olarak doğru planlanması ve inşa edilmesi ile depoda hububatın ölçümlenmesi ve kontrol altında tutulabileceği belirlenmiştir. Artan lisanslı depo işletmeleri kapasiteleri ile işlem gören hububat Elüs’lerinin doğru orantılı olduğu tespit edilmiştir. Kreditör banka ve katılım bankaları ile sigorta şirketlerinin işlem hacimlerinin artması ve rehin aldıkları emtiaların sistem tarafından kontrol elde edebilmesi işlem hacimlerinde %70 teminat bandından %100 teminat bandına geçirilebilecektir. Bu sayede Konya ili özelinde Elüs işlemlerinin artan lisanslı depo hacimlerine bağlı olarak daha çok artacağı tespit edilmiştir.

Bu çalışmada kullanılan kanun maddeleri değiştirilmeden aynı şekilde kullanılmıştır.

BİRİNCİ BÖLÜM

TÜRKİYE’DE LİSANSLI DEPOCULUK VE TEMEL FONKSİYONLARI

İlk olarak Türkiye’de Lisanslı Depoculuk 10 Şubat 2005 tarihinde 5300 sayılı ‘Tarım Ürünleri Lisanslı Depoculuk Kanunu’nu çıkarılması ile temelleri atılmış, ancak ilk lisanslı depolama şirketi 2010 yılında TMO-TOBB öncülüğünde Ankara’ nın Polatlı ilçesinde kurulabilmiştir. İhtiyaç duyulan yönetmelikler hazırlamada Gümrük ve Ticaret Bakanlığı yetkilendirilmiştir. Gümrük ve Ticaret Bakanlığının lisanslı depoculuk ve ürün ihtisas borsacılığına ilişkin mevzuatla verilen görevlerini yürüten İç Ticaret Genel Müdürlüğü tarafından 5300 sayılı Kanuna istinaden uygulamaya yönelik olarak bir çok yönetmelik çıkarılmıştır. Bunların başında hububat, baklagiller ve yağlı tohumlar lisanslı depo yönetmeliği, fındık lisanslı depo yönetmeliği, pamuk lisanslı depo yönetmeliği, zeytin lisanslı depo yönetmeliği, zeytinyağı lisanslı depo yönetmeliği, lisanslı depoculuk tazmin fonu yönetmeliği, elektronik ürün senedi yönetmeliği, yetkili sınıflandırıcıların lisans alma, faaliyet ve denetim hakkında yönetmelikleridir.

Türkiye’de lisanslı depo işletmesi kurulabilmesi kuruluş izni ve faaliyet izni lisansı alınması gerekmektedir.

Kuruluş iznin alın alınması için:

- Gümrük ve Ticaret Bakanlığının izin alınması,
- Depolanacak ürüne ilişkin piyasa yapısının, günümüz şartlarında lisanslı depo kurulmasını gerektirecek nitelik ve düzeyde kurulması,
- Ekonomik ihtiyaç ve etkinlik şartlarının uygun şekilde olması,
- En az 1 Milyon Türk Lirası olmak üzere depolama kapasitesine göre ilgili Tebliğde belirlenen tutarda ödenmiş sermayeye sahip olması,
- Kurulmuş olan şirkette pay senetlerinin nama yazılması,
- Kurucu, ortak ve yönetim kurulu üyelerin:
 - Kanunun 7. maddesinde belirtilen nedenlerden dolayı yasaklı olmaması,
 - Kendileri veya sınırsız sorumlu oldukları kuruluşlar hakkında iflas kararı verilmemiş ve konkordato ilan edilmemiş olması,

- Gerçek ve tüzel kişi ortakların, ortaklık payları dikkate alınarak, mali ve ticari itibar bakımından lisanslı depo işletmesinin itibarına zarar verebilecek nitelikte engel bir durumlarının bulunmaması, zorunludur.
- Kuruluş başvurusunda bulunan şirketin unvanında “Tarım Ürünleri Lisanslı Depoculuk” ibaresinin bulunması gerekir.

Kuruluş izni alınması ile mevzuatın öngördüğü lisans şartları sağlanması halinde faaliyet izni verilmektedir. İlgili izin ile birlikte lisanslı Depoculuk faaliyetinde bulunması için Gümrük ve Ticaret Bakanlığı’ndan Lisanslı Depoculuk lisanslı alınması gerekmektedir.

Kuruluş işlemi tamamlanan Lisanslı deponun lisans alabilmesi için:

- Kuruluş izni alan Lisanslı Depoculuk şirketinin kuruluş tescil işlemlerinin gerçekleşmesi takiben en geç bir yıl içerisinde faaliyet izni almak üzere Gümrük ve Ticaret Bakanlığı’na başvuru yapması gerekmektedir. (Bu süre gerekirse Bakanlığın onayı ile bir yıl daha uzatılabilir.)
- İlk kuruluştaki aranılan şartların kaybedilmemiş olması,
- İlgili depoların Gümrük ve Ticaret Bakanlığınca belirtmiş olduğu şartları taşıması,
- Lisanslı depoculuk yönetmeliğinde belirtilen yeterli sayıda ve nitelikte tartım makineleri, alet, cihaz ve kantarların bulundurulmaları,
- Borsa ve bir yetkili sınıflandırıcı ile sözleşme yapılması,
- Yeterli bilgi işlem altyapısının kurulması ve kurulan bu bilgi işlem altyapısına gerekli görülmesi halinde erişiminin sağlanması için alt yapının oluşturulması,
- Lisanslı depoculuk yönetmeliğinde belirlenen defter ve kayıtlara ilişkin yükümlülüklerin yerine getirilmesi,
- Lisanslı Depo teminatının verilmesi,
- Lisanslı depoculuk yönetmeliğinde 15. Maddede belirtilen sigorta yükümlülüklerinin yerine getirilmesi,
- Bakanlıkça belirlenen depo kapasitene göre sermayenin tamamının ödenmiş olması,
- Kayıt, bilgi ve belge sistemi ile düzenli iş akışı ve haberleşmeyi sağlayacak yeterli

bir alt yapı kurulması ve teknik donanım ile iç kontrol sistemi oluşturulması,

- Lisanslı depoculuk faaliyetlerine uygun gerekli sayıda ve nitelikte idari ve yardımcı personel ile tartıcı ve diğer teknik personel istihdam etmesi gerekmektedir.

Tüm işlemlerin ardından lisans alın lisans belgesi alınmaktadır. Alınan lisanslar iki yıl geçerli olup Türkiye Ticaret Sicil Gazetesi'nde ilan edilir ve devredilemez. Lisans deponun depolama kapasitesinin ya da depodaki ürün çeşitlerinin değişmesi durumunda değişmesi gerekmektedir.

1.1. DEPO NEDİR?

Depo kelime anlamı olarak korumak, saklamak veya gerektiğinde kullanılmak için bir şeyin konulduğu yer olarak karşımıza çıkarken günümüzde depo ve depoculuk terimi uluslararası pazarlarda söz sahibi olabilme ve müşteri taleplerini tam zamanında karşılanması bununla birlikte operasyonel maliyetlerin düşürülmesi için gerekliliğini bütünüyle değerlendirilmesidir. Depo, bundan birkaç yıl öncesine kadar hububat, koli, paket ve benzeri ürünlerin istiflendiği yer (alan) olarak tanımlanırken günümüzde işletmeler için rekabet yaratmada bir araç olarak değerlendirilmektedir.

Depolama ihtiyacının ve işleminin varlığı insanlık tarihinin ilk yıllarına dayanmaktadır. İnsanlar ilk olarak temel ihtiyaç maddelerinin, çevre ve iklim koşullarından nasıl etkilendiğini gözlemleyerek ilgili ihtiyaç maddelerini kapalı yerde korumak amacıyla depolama yoluna gitmişlerdir. Uygarlıkların gelişimiyle birlikte depolama faaliyeti gerek uygulama ve kapsam, gerekse de amaçları açısından değişimlere ve gelişmelere uğramıştır. İnsanlar sürekli olarak ihtiyaç duydukları maddelerini uzun süreler boyu saklamak amacıyla depolamışlardır. (Öztürk,2011)

Depo ve bununla beraber depoculuk ayrı birim olarak işletmelerde yerini almaya başlaması ile birlikte muhasebesel, finansal, üretimsel hatta insan kaynakları tarafında birçok probleminden oluşmasına neden olmuştur. Deponun kurulması için gerekli sermayenin bulunması, depo yerinin seçimi, personel seçimi, gerekli sistem alt yapısının

kurulması ve güvenlik önlemlerinin alınması işletmeler için yine çözülmesi gereken bir problem haline gelmiştir.

1.2. LİSANSLI DEPOCULUK

Depolamaya uygun nitelikte belli bir kalite ve standardize edilmesi imkânı olan tarım ürünlerinin cins ve kalitelerinin yetkili sınıflandırıcılar tarafından laboratuvarlarca belirlenmesi, modern alt yapı altyapıya sahip sağlıklı ortamlarda depolanmasını, bu ürünlerin ticaretinin ürünlerin sahiplerini temsil eden ürün senetleri vasıtası ile yurt içinde ve yurt dışında faaliyet gösterebilecek nitelikteki ürün ihtisas borsalarında yapılmasını hedefleyen bir sistemdir. (Gaziantep T.B,2015)

Lisanslı depoculuk, iç ve dış ticarete konu olan uzun süreli depolanmaya uygun nitelikteki tarım ürünlerinin belirlenen kira bedelleri karşılığında iklim koşullarına uygun olarak depolanmasını sağlayan bu ürünlerin ticaretinin ürünlerin mülkiyetini temsil eden ürün senetleri aracılığıyla yapılmasını sağlayan çalışma prensipleri devlet tarafından kurulmuş anonim şirket statüsünde kurulmuş faaliyetlerin tamamıdır. (İpekyolu K.A., 2015)

Mevcut depo sistemleri ürünleri aynı kalite ve standartlarda koruyabilmeleri mümkün değildir. Lisanslı depoculuk bu alanda boşluğu dolduracak önemli bir araç olarak karşımıza çıkmaktadır. Tarım ürünlerinde ticaretin arttırılması, pazar payını genişletilmesi, ürün piyasasının genişlemesi, bu piyasalarda fiyat istikrarının sağlanması bunun yanında sanayicinin ihtiyaç duyduğu aynı kalitedeki hammaddeyi teminini kolaylaştıran bir sistemdir. (Erbay 2007: 39)

Lisanslı depo kanununun çıkması ile Türkiye’de lisanslı olmayan depolar ‘Adi Depo’ olarak tanımlanacaktır. Böylelikle söz konusu lisanslı depoların sayılarının artması ile piyasalarda oluşabilecek olan arz fazlası ürünlerin depolanması ile fiyat istikrarının sağlanmasına da etki sağlayacaktır.

1.3. LİSANSLI DEPOCULUĞUN ÖNEMİ

Lisanslı depo işletmeleri, lisanslı depoya teslim edilen ürünlerin depoya kabulü gerekirse ilgili ürünü depolamaya uygun hale getirilmesi (temizlenmesi, kurutulması vb.) kalitesi ve miktarını belirlenmesi, sigortalanması ve uygun ortamda depolanması sağlamaktadır. Lisanslı depoya kabul ettikleri ürün karşılığında ürün sahibine borsada işlem görebileceği, alıp satabileceği ayrıca bankaya teminat verebileceği elektronik ürün senedi ELÜS düzenlemektedir. Ayrıca ürün sahibinin talep etmesi halinde ürünü aynı gün teslim etmek zorundadır. (İpekyolu K.A., 2015)

Lisanslı depoculuk, tarım ürünleri ticaretini kolaylaştıran, pazarın yapısını genişleten, ürünlerin piyasalarını gelişmesini sağlayan ve fiyat istikrarını sağlayan ve sanayicilerin ihtiyaç duyduğu sürekli ve aynı kalitedeki hammadde teminini sağlamaya yardımcı olan bir sistem alt yapısıdır. Lisanslı depoculuk, depolanmaya uygun olan bakliyat, hububat, pamuk, tütün, yağlı tohumlar, fındık, bitkisel yağlar gibi standardize edilebilen temel ve işlenmiş ürünlerin belli bir standartlara ve ürünün özelliklerine göre muhafaza ve koruma altına alınma görevini üstlenmektedir. (Erbay 2007: 79)

Gelişmiş ülkelerde lisanslı depoculuk ile birlikte tarım ürünlerinin saklanması ve buna bağlı olarak oluşturulan ürün senetlerinin aynı bir menkul kıymet gibi ürün ihtisas borsalarında ulusal ve uluslararası borsalarda işlem görülmesini sağlamaktadır. Bununla birlikte hasat döneminde tarım ürünlerinin yoğun bir şekilde işlem hacimlerinin artması ile düşük fiyat politikalarının önüne geçilmesi piyasanın dengeye gelmesinde önemli rol oynamasına neden olmaktadır. (Erbay 2007: 79)

Ürün sahipleri ürün teslimi ile temin ettikleri elektronik ürün senetlerini varant olarak kullanarak daha uygun kaynaklı kredi imkânı yaratabilmektedir.

Çiftçiler açısından önemi mahsullerini depolayabilecekleri güvenli, sağlıklı ve sigortalı depo imkânı sunulmasıdır. Bir diğer önemli konu ise hasat döneminde ürünlerini satmak yerine depoya teslim ederek depodan teslim aldıkları ürün senedi ile uygun kredi imkanı sağlayabilmektedir. Ürünlerin sağlıklı depolanması ile fiyatların yüksek olduğu

dönemde ürünlerini satma imkanı sağlanmaktadır. (Erbay 2007: 80)

Sanayici ve tüccar açısından önemi ise talep ettikleri kalite ve çeşitlikteki ürünü istedikleri miktarda ve aynı gün temin edebilmeleridir. Ürün senetleri ile fiyat istikrarını koruyabilmektedir. Yine ürün senetleri ile Banka ve finans kurumlarından uygun kaynaklı kredi imkanı bularak yeni alımlar gerçekleştirebilmektedir. Bu da finansal bir kaldıraç etkisi yaratarak işlem hacimlerinin artmasına neden olacaktır. (Erbay 2007: 81)

Ürün açısından önemi, inşaat kurallarına uygun olarak yapılan lisanslı depolardaki ürünlerin nem oranının yükselmesinin engellendiği, daha sağlıklı ve uzun süre saklanabileceği tespit edilmiştir. Lisanslı Depoların inşaat kurallarına göre yapılması ile ayrıca dış etmenlerden ürünün korunabileceği ve iç ortamında kontrol altına alınabileceği tespit edilmiştir. (Tutar, B: 2010)

1.4. LİSANSLI DEPOCULUĞUN AVANTAJLARI

Lisanslı depoculuğun genel anlamda avantajları şu şekilde sıralanabilir,

- Hasat zamanında tarım ürünlerindeki arz fazlası oluşan fiyat düşüşlerinin önüne geçilmesi ve piyasada dengeli bir fiyat oluşumunun sağlanması,
- Devletin üretimde ve fiyatlamada müdahalelerinin en az seviyeye indirilmesi
- Türkiye’de uygulamakta olan tarım reformuna katkıda bulunması ve tarım ürünleri ticaretine özel sektörün katılımının daha da artması,
- Tarım Ürünlerinde kayıt dışının önlenmesi ve tarım ürünleri ticaretinin kayıt altına alınması,
- Tarım ürünlerinde ticaretin belli standartlardaki ürünler üzerinde yapılmasını sağlanması böylelikle kaliteli üretime teşvik edilmesi,
- Tarım ürünleri ticareti ile uğraşana tüccar ve sanayiciler için kalitesi bilimsel kriterlere göre belirlenmiş ve fiyat istikrarı sağlanmış ürünlerin kolayca temini,
- Küçük üreticilerin finansman sıkıntısı çekmeleri sebebi ile ürünlerini lisanslı depoya koyarak karşılığında almış oldukları ürün senetleri ile

- banka ve katılım banklarından finansman sağlaması,
- Yatırımcılar için mevduata, yatırım fonuna, hisse senedine, yabancı paraya, değerli madenlere alternatif olarak yeni bir yatırım aracı oluşturulması,
 - Tarım ürünlerinin fiziklen alınıp satımında ürünlerin yerinden kıpırdamadan elektronik ürün senedi ile alınıp satılması
 - Bankacılık, Finans ve sigorta sektörü açısından yeni işlem hacimlerinin yaratılması (İpekyolu K.A.2015)

Yapılan araştırmalara göre, kaliteli ürünün istenilen zamanda ve miktarda elde edilmesi, fiyat istikrarı sağlaması, stok maliyetinin azaltılması ve üreticilere uygun kredi olanaklarının sağlanması lisanslı depoculuk sisteminin başlıca avantajlarıdır. Bu avantajlarına rağmen, Türkiye’de lisanslı depoculuk sisteminin gelişimi, tarımsal işletmelerin küçük ölçekli olması, ürün ihtisas borsalarının mevcut olmayışı ve lisanslı depo kurma maliyetlerinin çok yüksek olması gibi nedenlerle kolay görülmemektedir. (Tosun, D. 2014:240-247)

1.5. LİSANSLI DEPOCULUĞUN HEDEFLERİ

5300 sayılı Lisanslı Depoculuk Kanunu ile asıl yapılmak istenen Depoculuğun geliştirilmesi ve Dünya piyasalarında etkin bir oyuncu olmak için Ürün İstisnas Borsası temellerinin atılması için bir gereklilik olduğu söylenebilir. Bunun yanında Lisanslı Depoculuğun Hedefleri arasında İç Ticaret Genel Müdürlüğünün belirlediği aşağıda yer alan hedeflerde sıralanabilir. Bunlar;

- 1- Hasat dönemlerinde tarım ürünlerindeki arz yığılması nedeniyle oluşan fiyat düşüşlerinin önlenmesi ve piyasanın dengelenmesi,
- 2- Özellikle finansman sıkıntısı çeken küçük çiftçiler ile ürün sahiplerinin, lisanslı depolara verdikleri ürünleri karşılığında aldıkları ürün senetleri aracılığıyla bankalardan kredi ve finansman sağlamaları,

- 3- Tarım ürünleri ticaretinin herkesçe kabul gören standartları belirlenmiş ürünler üzerinden yapılması, kaliteli üretimin teşvik edilmesi, güvenli bir piyasanın oluşturulması,
- 4- Tarım ürünleri ticaretinin kayıt altına alınması,
- 5- Ülkemizde hali hazırda uygulanmakta olan tarım reformunun başarılanması ve tarım ürünleri ticaretinde özel sektör katılımının artırılması,
- 6- Üretimde ve fiyatlandırmada Devlet müdahalelerinin asgariye indirilmesi, bu alana yönelik yapılan yüksek harcamalardan önemli tasarruf sağlanması, serbest piyasa ve fiyat oluşumunu bozan müdahalelerden uzaklaşılması,
- 7- Tarım ürünleri üreticileri açısından kolay pazarlanabilen, iyi muhafaza edilen ve nakliye masrafları en aza indirilmiş bir sistemle istikrarlı ve daha yüksek bir gelir seviyesi elde edilmesi,
- 8- Yatırımcılar için döviz, altına, hisse senedine, faize ve benzerlerine alternatif yeni bir yatırım aracı sağlanması,
- 9- Ürün ticareti ile uğraşan tacir ve sanayicilerimizce, kalitesi bilimsel kriterlere göre belirlenmiş ve fiyat istikrarı sağlanmış ürünlerin kolayca temini,
- 10- Tarım ürünlerinin, fizikî mal ve numune gösterilmesine ve teslimine gerek olmaksızın ürün senetleri veya elektronik ürün senetleri aracılığıyla ticaretinin yapılması,
- 11- Standardı belirlenmiş ürün ve lisanslı depo sistemiyle tarım ürünlerinde vadeli işlem ve opsiyon piyasalarına geçilmesi,
- 12- Ürün depolanması, bankacılık ve sigorta sektörü açısından yeni iş alanlarının oluşturulması,
- 13- Ülkemizin yakınında bulunduğu Orta Doğu, Balkanlar, Türkî Cumhuriyetler ve Asya

coğrafyasındaki tarım ürünleri ticaretinde de önemli rol üstlenmesi ve pay sahibi olunması olarak belirlenmiştir. (İç Ticaret GM)

1.6. DÜNYA'DA LİSANSLI DEPOCULUK ÖRNEKLERİ

Başta Amerika Birleşik Devletleri olmak üzere Dünya'da özellikle gelişmiş ülkelerde lisanslı depoculuk (Warehouse Receipt System) sistemi bulunmaktadır. ABD yanı sıra Kanada, Tanzanya, Hindistan, Kazakistan, Bulgaristan, Macaristan, Polonya, Romanya gibi ülkelerde de lisanslı depoculuk sistemi hali hazırda kurulmuştur. Lisanslı depoculuk sisteminin etkin olarak kullanıldığı bu tip ülkelerde ürün borsaları spot işlem yapan kısıtlı borsalardan çıkarak kapsamlı işlem yapan borsalara dönüşerek vadeli (future) işlem borsaları haline gelmişlerdir.

ABD'de sistemin oyuncuları çiftçiler, lisanslı depocular, bankalar, tüccarlar, sanayiciler, nihai tüketiciler ve yatırımcılardır. Sistemin işleyişi ise şu şekildedir. Çiftçiler üretmiş oldukları ürünleri lisanslı depoya teslim ederler. Teslim ettikleri ürün karşılığında ürün senedini teslim alırlar. Daha sonra ellerindeki ürün senedi ile finans kuruluşu veya bankaya giderek ürün senedi karşılığında kredi temin ederler. Kredi temin ettikten sonra tüccarlar ile anlaşarak ürünü tüccarlara satarlar. Tüccarlar bankaya giderek çiftçinin Banka borcunu kapatırlar ve ürün senetlerini teslim alırlar. Ürün senetlerini bankadan temin ettikten sonra diledikleri zaman depoya giderek ürünlerini teslim alırlar. Ürün senetleri kıymetli evrak özelliği nedeni ile borsada işlem görebilir, satılabilir ve teminat olarak kaydı yapılabilmektedir.

Kanada'da sistem ABD'deki sisteme benzerlik göstermekle birlikte lisanslı depo işletmelerinin de lisanslı depoculuk faaliyetinde bulunan kişilerinde lisans almalarını gerektirmektedir.

Kazakistan 2011 yılında almış olduğu birçok destek ile ürün senetleri programını başlatmıştır. Sistemin kurulması ile birincil ve ikincil ürün senetleri mevzuatları düzenlenmiştir. İlgili mevzuat ile kredilerin ödenmemesi halinde bankalara ürünleri depodan çıkarmadan devir hakkı sağlanmıştır. Bununla birlikte ürün senedi hacminde de

ciddi bir artış sağlanmıştır.

Bulgaristan da ise ek olarak faaliyet gösteren lisanslı depolarda dünya çapında geçerliliği olan HACCP standartlarına sahip olması hedeflenmektedir. (İpekyolu K.A. 2015)

1.7. TÜRKİYE’DE LİSANSLI DEPOCULUK FAALİYETLERİNİN GELİŞİMİ

Türkiye’de ilk olarak belge karşılığı ürün ticareti TMO tarafından başlatılmıştır. TMO 1993 yılından itibaren 2699 sayılı Umumi Mağazacılık Kanunu hükümlerine dayanarak makbuz senedi düzenlemiş ve emanete ürün teslim alarak stoklamıştır. Bu sayede depolama imkanı olmayan çiftçiler, tüccarlar ve sanayiciler temin ettikleri ürün senetleri ile bankalardan kredi imkanı sağlamışlardır. Makbuz senedi karşılığı kredi kullanımı 2005 yılında başlamıştır. TMO depolarında muhafaza edilen ürünlere karşılık alınan makbuz senetlerine istinaden TMO – Kreditor Banka arasında yapılan anlaşma gereği ilgili makbuz senetleri Banka tarafından ciro edilerek kredi kullanımı gerçekleşmiştir. TMO alım garantisi olması sebebi ile ilgili makbuz senetlerinin teminat değeri artmış bu sebeple diğer kredi oranlarına göre daha cazip oran ile çiftçi, tüccar ve sanayiciler kredi imkanı bulmuşlardır. Türkiye’de ilk lisanslı sistemi 10.02.2015 tarihinde kabul edilen 17.02.2005 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan 5300 sayılı Tarım Ürünleri Lisanslı Depoculuk Kanunu ve bu kanun kapsamında yayınlanmış yönetmelikler ile sürdürülmüştür. (İpekyolu K.A., 2015)

Lisanslı Depolarda muhafazası için Hububat, Baklagiller, Yağlı Tohumlar, Pamuk, Fındık, Zeytin, Zeytinyağı, Kuru Kayısı, Buğday, Arpa, Çavdar, Yulaf, Mısır, Çeltik, Pirinç, Mercimek, Nohut, Fasulye, Bezelye, Ayçiçeği, Antep Fıstığı, Kuru Üzüm, Kuru İncir ürünleri üzerinde çalışmalar yapılmıştır.

İlk olarak kurulan lisanslı depoculuk şirketi ise 2010 yılında TMO-TOBB ortaklığıyla kurulan TMO-TOBB Tarım Ürünleri Lisanslı Depoculuk A.ş. dir. Firma ilk lisanslı ile 2011 yılında Ankara – Polatlı’da 40.000 ton kapasite ile faaliyetine fiilen başlamıştır. Eylül 2015 yılına gelindiğinde Türkiye’de 20 adet lisanslı depo şirketi

kurulmuş olup depolama kapasitesi 837.500 tona çıkmıştır. Yıllar itibari ile lisans alan işletme sayılarına bakıldığında 2010 yılında 1adet, 2011 yılında 4 adet, 2012 yılında 2 adet, 2013 yılında 2 adet, 2014 yılında 3 adet, 2015 yılında 9 adet, 2016 yılında 20 adet ve 2017 yılında 12 adet işletme lisans almıştır.

Asıl ivme 2015 yılından sonra yaşanarak Temmuz 2017 gelindiğinde ilgili sayı 54 adete yükselmiş olup lisans almaya bekleyen işletme sayısı ile birlikte toplam işletme sayısı 84 adete yükselmiş ve depolama kapasitesi ise 3.977.000 tona ulaşmıştır. 2017 yılı Aralık ayı verilerine göre 103 işletmeler kuruluş izni almaya hak etmişlerdir.

Grafik 1. Türkiye’de Yıllar İtibari İle Kuruluş İzni Alan Lisanslı Depo İşletme Sayısı



Kaynak : GTB, Erişim Tarihi : 22.12.2017

Tablo 1: Lisanslı Depoculuk Temel İstatistik Verileri Aralık 2017

Kuruluş İzni Verilen Lisanslı Depo İşletmesi	103
Lisans Verilen Lisanslı Depo İşletmesi	38
Yetkilendirilen Ticaret Borsası	9
Yetkili Sınıflandırıcı	13
Referans Yetkili Sınıflandırıcı	4

Mevcut Toplam Lisanslı Depo Kapasitesi	1.713.200 TON
103 Şirketin Öngörülen Toplam Kapasitesi	9.178.800 TON

Kaynak: İTGM Erişim Tarihi : 22.12.2017

Tablo 2: Ürün Senedi Alım Satımı Konusunda Yetkilendirilen Ticaret Borsaları

Ürün Senedi Alım Satımı Konusunda Yetkilendirilen Ticaret Borsaları
1- Polatlı ticaret borsası
2- Ankara Ticaret Borsası
3- Bandırma ticaret borsası
4- Lüleburgaz Ticaret Borsası
5- Çorum Ticaret Borsası
6- Düzce Ticaret Borsası
7- İzmir Ticaret Borsası
8- Konya Ticaret Borsası
9- Gaziantep Ticaret Borsası

Kaynak: İTGM Erişim Tarihi : 22.12.2017

Tablo 3: Faaliyet İzni Alan Referans Yetkili Sınıflandırıcılar

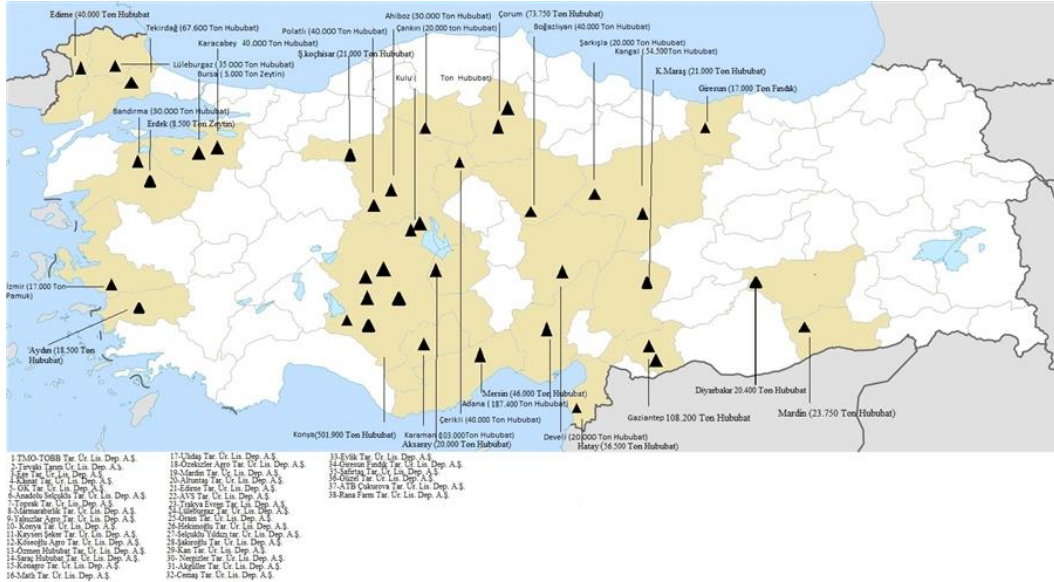
Faaliyet İzni Alan Referans Yetkili Sınıflandırıcılar
1- Toprak Mahsulleri Ofisi (Merkez Laboratuvarı)
2- Türk Standartları Enstitüsü
3- Zeytincilik Araştırma İstasyonu Müdürlüğü
4- Ekonomi Bakanlığı Batı Anadolu Bölge Müdürlüğü İzmir Laboratuvar Müdürlüğü

Kaynak: İTGM Erişim Tarihi : 22.12.2017

Tablo 4: Faaliyet İzni Alan Yetkili Sınıflandırıcılar

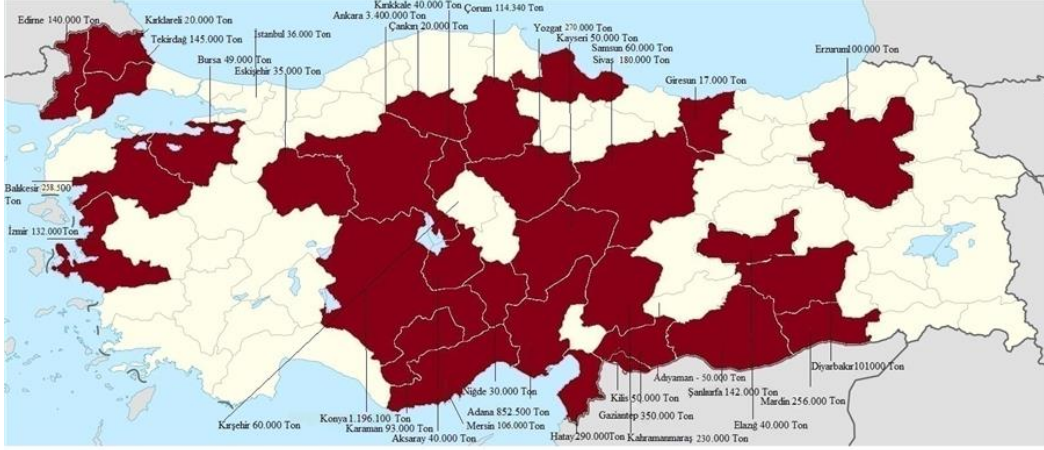
Faaliyet İzni Alan Yetkili Sınıflandırıcılar
1- Polatlı Ticaret Borsası (Hububat Teknolojileri Laboratuvarı)
2- Bandırma Ticaret Borsası (Hububat Laboratuvarı)
3- Ankara Ticaret Borsası (Hububat Teknolojileri Laboratuvarı)
4- Lüleburgaz Ticaret Borsası (Hububat Teknolojileri Laboratuvarı)
5- Çorum Ticaret Borsası (Hububat Laboratuvarı)
6- Konya Laboratuvar ve Depoculuk Tarım Gıda Enerji A.Ş.
7- Gaziantep Ticaret Borsası Laboratuvar ve Depoculuk A.Ş.
8- Edirne Ticaret Borsası (Ürün Laboratuvarı)
9- İzmir Ticaret Borsası Laboratuvar AR-GE ve Danışmanlık Hizmetleri A.Ş.
10- NANOLAB Laboratuvar Hizmetleri Limited Şirketi
11- Adana Ticaret Borsası (TARIMSAL ÜRÜN ANALİZ LABORATUARI)
12- Bastak Gıda Makine Medikal Pazarlama İthalat İhracat San. Tic. LTD.ŞTİ.
13- Giresun Ticaret Borsası Laboratuvarı İktisadi İşletmesi

Kaynak: İTGM Erişim Tarihi : 22.12.2017



Şekil 1: Mevcut Lisanslı Depoların İllere Göre Dağılımı Aralık 2017

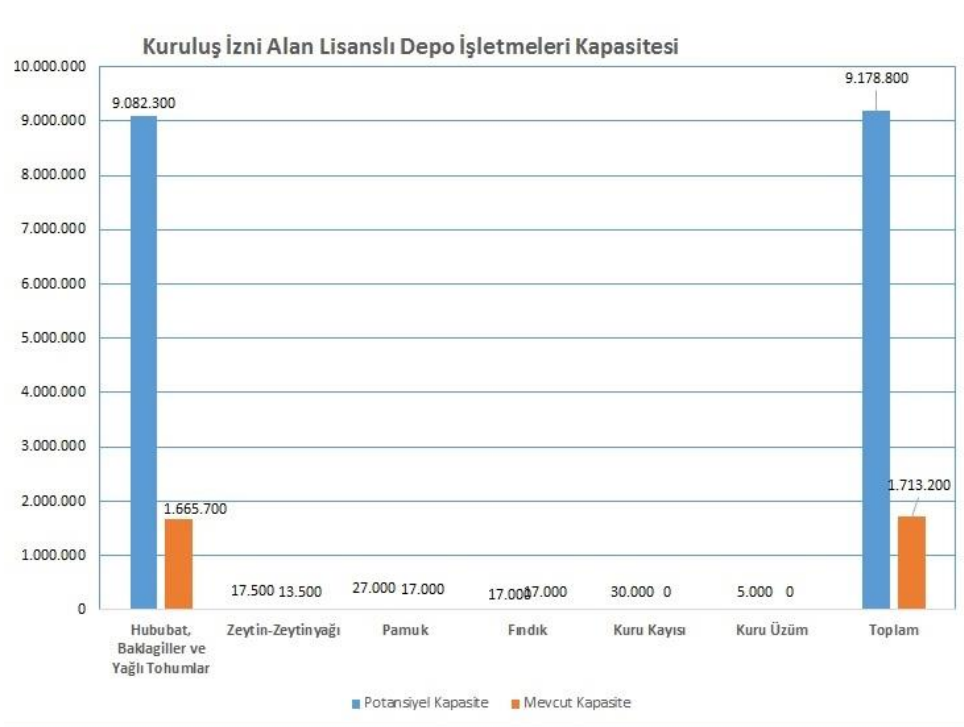
Kaynak: İTGM, Erişim Tarihi: 22.12.2017



Şekil 2: Kurulan Tüm Şirketlere Lisans Verilmesi Halinde İllere Göre Dağılım Aralık 2017

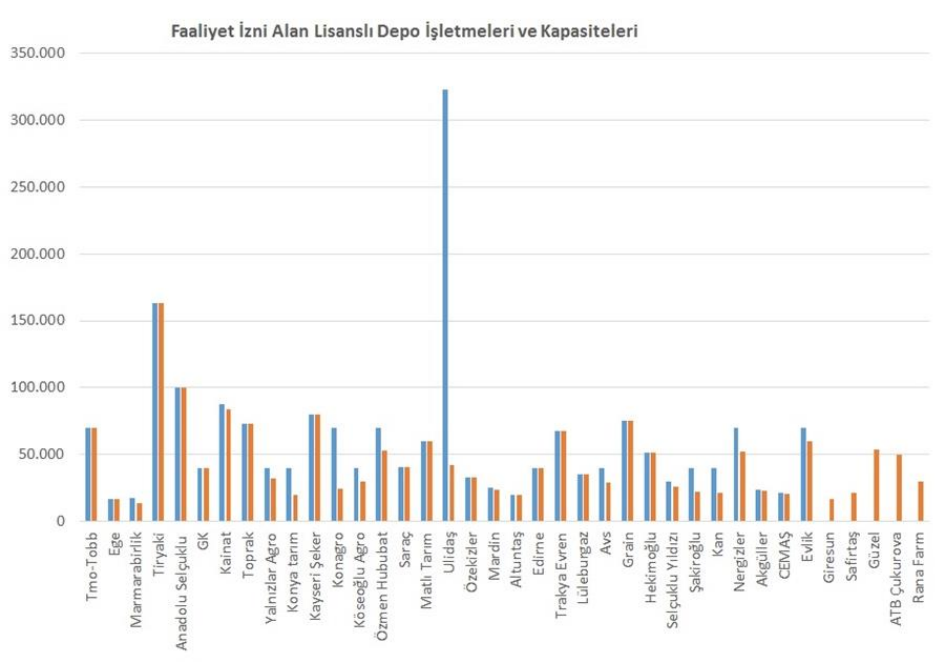
Kaynak: İTGM, Erişim Tarihi: 22.12.2017

Grafik 2: Kuruluş İzni Alan Lisanslı Depo İşletmeleri Kapasiteleri Aralık 2017



Kaynak: İTGM Erişim Tarihi: 22.12.2017

Grafik 3: Faaliyet İzni Alan Lisanslı Depo İşletmeleri Kapasiteleri Aralık 2017



Kaynak: İTGM Erişim Tarihi: 22.12.2017

1.8.TÜRKİYE’DE LİSANLI DEPOCULUK DESTEKLERİ VE TEŞVİKLERİ

Türkiye’de çıkarılan yasa ve yönetmelikler ile üreticilerin lisanslı depolara ürünlerini getirmesi ile teşviklerden yararlanmaktadır. Üreticinin, sanayicinin, devletin ve son tüketicinin lisanslı depo sistemi ile maliyetlerini azaltarak ekonomiye kazanımları artmaktadır. Lisanslı depo sistemi ile hasat dönemlerinde arz yığılması nedeniyle oluşan fiyat düşüşlerinin önlenmesi ile piyasa dengesi oluşacaktır.

Lisanslı depoculuk sisteminin teşvik edilmesine ve bu alanda yatırımların artarak gelişmesine katkı sağlamak amacıyla 03.07.2009 tarihli 27277 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan 5904 sayılı Gelir Vergisi Kanunu ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkındaki Kanunla yürürlüğe girmiştir.

Bu Kanunla, Vergi İstisnaları;

- Lisanslı depoya bırakılan ürün için üretici adına elektronik ortamda düzenlenen ürün senetlerinin el değiştirmesinden doğan kazançlar 31.12.2018 tarihine kadar gelir vergisi ve kurumlar vergisinden istisna tutulmuştur.
- Ürünlerin lisanslı depolara ilk tesliminde ve borsadaki alım satımında katma değer vergisi istisnası getirilmiştir.
- Lisanslı depo işletmesi ile mudi arasında yapılan sözleşmeler ve ürün senetleri damga vergisinden istisna tutulmuştur.

Kira Desteği;

16 Ekim 2014 tarih, 29147 sayılı Resmi gazetede yayımlanan Bakanlar Kurulu Kararı (Karar Sayısı: 2014/6849) eki ‘Tarımsal Ürünlerin 5300 Sayılı Tarım Ürünleri Lisanslı Depoculuk Kanunu Çerçevesinde Lisans Alarak Faaliyet Gösteren Depolarda Muhafaza Edilmesi Halinde Kira Destekleme Ödemesi Yapılmasına İlişkin Karar’a göre lisanslı depolarda muhafaza edilen;

- Buğday, Arpa, Çavdar, Yulaf, Mısır, Çeltik, Pirinç, Mercimek, Nohut, Fasulye, Bezelye, Ayçiçeği için 3 TL/Ton/Ay,
- Pamuk için 7 TL/Ton/Ay,
- Fındık, Zeytin, Zeytinyağı, Kuru kaysı, Antepfıstığı, Kuru üzüm, Kuru incir için 10 TL/Ton’u geçmemek üzere Gümrük ve Ticaret Bakanlığı’nca onaylanacak kira ücretinin %50’si oranında; depo kira desteği verilmektedir.

Depo kira ücreti 16.10.2014 tarihi itibarıyla 5 yıl süreyle doğrudan lisanslı depo işletmelerine ödenecektir. (Milliyet.com.tr)

Yatırım Kredi Desteği;

27.12.2016 tarihli ve 2016/9665 sayılı Bakanlar Kurulu Kararıyla yürürlüğe konulan T.C. Ziraat Bankası A.Ş. ve Tarım Kredi Kooperatifince Tarımsal Üretime Dair Düşük Faizli Yatırım ve İşletme Kredisi Kullanılmasına İlişkin Karar’da Değişiklik yapılmasına dair 2017/10067 Sayılı Karar kapsamında kurulmuş/kurulacak lisanslı depo işletmelerine cari faiz oranları üzerinden yatırım dönemleri için %75, işletme döneminde %50 faiz indirimi olarak 10.000.000 TL’ye kadar kredi kullanılmaktadır. (Kapasite artışları ve yenilemeler de bu kapsamda değerlendirilmektedir.)

Üreticilere Devlet Kredi Desteği;

Elektronik Ürün Senedi (ELÜS) karşılığında, üretimini yaptığı ürünü lisanslı depoya teslim eden üreticilere, üretim kapasiteleriyle uyumlu olacak şekilde senet tutarının %75'ine kadar azami 9 ay vadeli olarak kullanılacak kredi faizlerinde %50 indirim uygulanacaktır.

Devlet Yardımları;

15/06/2012 tarihli ve 2012/3305 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile yürürlüğe konulan Yatırımlarda Devlet Yardımları hakkında Karar'da değişiklik yapılmasına ilişkin 2017/10111 sayılı Karar kapsamında lisanslı depoculuk yatırımları bölgesel desteklerden yararlandırılacak yatırım konuları arasına dahil edilmiş olup 1-2-3-4-5'nci bölgelerde kurulacak tüm lisanslı depo işletmeleri 5'nci Bölgede, 6'ncı bölgede kurulacak lisanslı depo işletmeleri kendi bölgelerinde değerlendirilecektir.

1.9.TÜRKİYE'DE LİSANSLI DEPOCULUK SİSTEMİNİN İŞLEYİŞİ

Türkiye'de lisanslı depoculuğunun kurulması ile hem vadeli işlemlere geçilmesi hem de teslimata bağlı işlemler içinde yarar sağlayacaktır. Lisanslı depolar borsalar ve bu konuda yetkilendirilmiş kuruluşların sayesinde depolardan temin edilecek geçerli belgeler, tüccar ve tarıma dayalı sanayicilerin hammadde temini sorununu çözmekte kalmayıp bununla birlikte mamuller ile ilgili olarak bir standardizasyon yapılmasını sağlamıştır.

Türkiye'de lisanslı depoculuğun işleyişinde ilk olarak üreticiler, tüccar ve sanayiciler mamulleri lisanslı depoya getirmesi ile başlamaktadır. Lisanslı depolar gelen mamulün gerekli standartları sağlayıp sağlamadığını belirlemek için tesislerinde bulunan laboratuvarlarda ölçümlerini gerçekleştirirler. İlgili ölçümlerde ayrıca bakanlıkça lisans almış olan yetkili sınıflandırıcının ölçümlemesi de alınır. Ölçme işleminin ardından şahit numune temin edilerek Şahit numune odasına ilgili numune değerleri ile birlikte bir torbaya konularak şahit numune odasına alınır. Mamulün depoya konulabilecek düzeyde olması halinde Elektronik Ürün Senedi (ELÜS) düzenlenerek ilgili ürünün tür, cins,

miktar ve kalitesi gösteren ürün senedini düzenleyerek teslim eden çiftçi, tüccar veya sanayiciye teslim edilir. Teslim işleminden sonra artık ürün senedi kıymetli bir evrak statüsüne sahip olarak aynı zamanda bir delil niteliğinde taşımaktadır. Lisanslı depo işletmesi emanet yolu ile teslim aldıkları ürünleri yangın, hırsızlık veya hasar olaylarında ötürü değer kayıplarından sorumludur. (Memiş, 2015:637)

1.10. ÜRÜNÜN SİGORTALANMASI

Lisanslı depo işletmecisi, lisanslı deposunda depoladığı ürünlerin hırsızlık, yangın, infilak, deprem, su basması, sel, grev-lokavt, terör ile bunlara ilaveten Bakanlık tarafından talep edilecek fırtına, kar basması, yıldırım, kara, deniz veya hava araçları çarpması, yer kayması vb diğer risklere karşı sigorta yaptırmak zorundadır. Bunların yanısıra emniyeti suiistimal rizikikosuna yönelik olarak yapılan sigorta, lisanslı depo teminatı olarak kabul edilir. Hazine müşteşarlığı, sigorta yapacak sigorta şirketlerini her yıl Nisan ayında belirlemekte ve Bakanlığı bildirimde bulunmaktadır.

Eğer Lisanslı depoda yukarıda belirtilen sigorta kapsamına giren bir hasar meydana gelmesi durumunda, lisanslı depo işleticisi ilgili durumu ve muhtemel zarar miktarını ivedilikle Bakanlığa ve ilgili sigorta şirketine bildirim yapma yükümlülüğündedir. İlgili zararın hesabında, ilgili ürünün hasar gördüğü tarihte borsada oluşan ortalama fiyat; borsa ortalama fiyatı tespit edilemiyorsa Bakanlıkça ilgili ürün için belirlenen yurt içi ve/veya yurt dışı referans borsa veya borsalarda oluşan ortalama fiyat esas alınmaktadır.

Lisanslı depo işleticisi hukuken geçerli bir mazereti olmadıkça hasarın tespitini takiben en geç beş iş gününde istenen tüm belgeleri ilgili sigorta şirketine iletmek, sigorta şirketi de belgelerin ulaşmasını takiben en geç on iş gününde mudfiye hasarın bedelini ödemek zorundadır. Sigorta sözleşmelerinin feshedilmesi sonucunu doğuracak bir nedenin ortaya çıkması durumunda, ilgili sigorta şirketi bunu ivedilikle Bakanlığa ve lisanslı depo işletmesine bildirmekle yükümlüdür. Sigorta sözleşmesinin feshi, ancak söz konusu bildirim Bakanlığa ulaştığı tarihten itibaren otuz günlük sürenin dolmasından sonra hüküm ifade eder. (Mızrak, 2008)

1.11.EMTİA SENETLERİ

Emtia Senetleri bir diğer değişle mal senetleri temsil ettikleri malın veya ürünün mülkiyetini elinde bulundurmak, rehin etmek ve diğer üçüncü şahıslara devretmek için kullanılan kıymetli evraktır.

Emtia kelime anlamı Arapça ‘meta’ kelimesinin çoğuludur ve mallar anlamına gelir. bu sebeple emtia senetleri mal senetleri olarak ifade edilebilir. Emtia Senetleri malların muhafaza eden veya adına ciro edilen taşıyıcılara verilen malları temsil eden senetlerdir. Senetlerin devri ile mallarında sahipliği devredilmiş olmaktadır. Emtia senedi hamili senedi ibraz ederek, senedin temsil ettiği malı talep edebilir.

Emtia senetlerinin özellikleri;

- Bütün emtia senetleri belirli malı temsil eder.
- Emtia senedini düzenleyen borcu daha önce teslim aldığı malı aynı şekilde teslim edeceğini belirler.
- Emtia senetleri kıymetli bir evraktır ve rehin edilebilirler.

Emtia Senetleri türleri;

- Makbuz Senedi: Emtia senetlerinden biri olan makbuz senedi, çeşitli malların rahatça devir edilmesi için umumi mağaza tarafından çıkarılan kıymetli bir evraktır.
- Varant: Varant elinde bulunduran kişiye, dayanak varlığı ya da göstergeyi, önceden belirlenen bir fiyattan, belirli bir tarihte veya belirli bir tarihe kadar alma ya da satma hakkı veren ve hakkın kaydı teslimat ya da nakit uzlaşması ile kullanıldığı menkul kıymet niteliğindeki sermaye aracıdır. (isvarant.com)
- Konşimento: Üzerinde yükleyici, alıcı, ihbar mercii den başlayarak her türlü bilginin yer aldığı kıymetli evraktır. Malın alıcısına genellikle önceden gönderilen ve alıcının mal üzerindeki mülkiyetini gösterir belge. Taşınmak için gemiye teslim edilen bir mala karşılık olarak verilen alındı. (TDK, 2017)

1.12.TÜRKİYE’DE EMTİA SENETLERİ İŞLEMLERİ

Elektronik Ürün Senedi (ELÜS), ticaret borsaları ile sözleşme imzalamış lisanslı

depolar tarafından depoya teslim edilen ürünleri ürünlerin elektronik ortamda kayıtlarına uygun olarak oluşturulmasıdır. ELÜS Lisanslı depo işletmesince, Elektronik Kayıt Kurallarına (EKK) uygun olarak Sistem üzerinde Merkezi Kayıt Kuruluşunda (MKK) oluşturulan elektronik kayıt olarak ta tanımlanabilir.

Lisanslı depoya ürün getiren gerçek veya tüzel kişiye mudi denir. Mudiler Lisanslı depolara 3 amaçla ürün getirebilir.

Mudi, lisanslı depoya teslim etmiş ürünü son depolama tarihinden önce kısmen veya tamamen geri alarak değerlendirme amaçlı olup bu şekilde teslim edilen ürün AYNEN adı altında ELÜS düzenlenerek depolanır. Mudi'nin lisanslı depoya teslim etmiş ürünün satılması amaçlı tesliminde ise MİSLEN adı altında ELÜS düzenlenir. Mudi, herhangi bir şekilde ELÜS düzenlenmeden de ürünlerini lisanslı depoya teslim edebilir. Bu sefer yapılan işlem GEÇİCİ DEPOLAMA denir. Geçici depolamada ürün 90 gün içinde teslim alınır yada ELÜS düzenlenerek saklanır.

1.12.1. Lisanslı Depoda Yapılan İşlemler

1. Lisanslı Depoya ürünü teslim etmek isteyen mudinin bilgileri kayıt sistemine kayıt edilir. Mudinin herhangi bir yatırım hesabının olup olmadığı kontrol edilir. Yatırım hesabı olmayan mudi için herhangi bir işlem yapılamaz.

2. Ürünü teslim eden mudiye ürünü aynen mi yoksa mislen mi depolayacağı sorulur.

3. Gelen aracın dolu olarak tartısı yapılır.

4. Araçtan sonda veya manuel olarak ürünün tamamını temsil edecek numune alınır.

5. Numune Yetkili Sınıflandırıcı tarafından tarafsız bir şekilde analiz edilir. Çıkan analiz sonuçları ile birlikte ürün analiz belgesi düzenlenir. Bu şekilde ürünün kalite ve sınıfı belirlenir.

6. Ürüne onay verilmesi halinde ürün lisanslı depoya kabul edilir ve kalitesine göre hangi depoya konulacağı belirlenir. Araç boşaltımı yapılır.

7. Ürünü boşaltılan kamyon tekrar tartılarak tara ağırlığı alınır. Bu sayede teslim edilen ürünün net ağırlığı belirlenir.

8. Ürün için analiz sonuçları, miktarı, değer bilgisi lisanslı deponun muhasebe sistemine kayıt edilir.

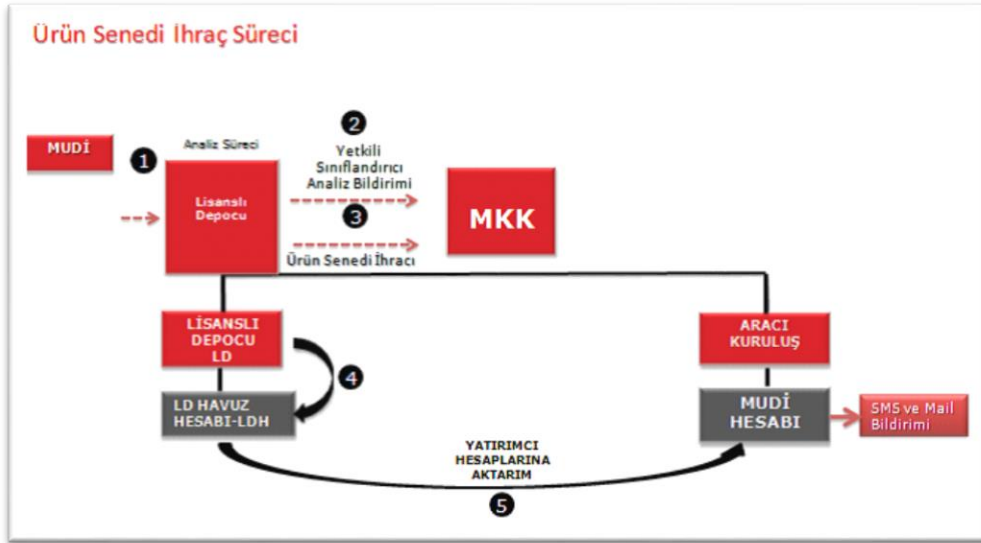
9. Lisanslı depo muhasebe birimi MERKEZİ KAYIT KURULUŞU (MKK) üzerinden ELÜS düzenler. Düzenlenen senedin MKK gönderilmesi işlemi gerçekleştirilir. Bu sayede Ürün senedinin ihraç işlemi gerçekleşmiş olur.

10. Mudi'ye düzenlenen ELÜS bir nüshası bilgi amaçlı olarak verilir.

1.12.2. Merkezi Kayıt Kuruluşu' Da (MKK) Yapılan İşlemler

ELÜS'ün Merkezi kayıt kuruluşunda işlem görebilmesi için lisanslı depo ve ilgili yetkili sınıflandırıcının yine Merkezi kayıt kuruluşuna üye olması gerekmektedir.

Mudi Hesapları: ELÜS'ler ve bunlara ilişkin haklar MKK nezdinde mudinin adına açılan hesaplarda izlenir. Ürününü teslim edecek olan mudinin yine MKK'da üye kaydının olması ve bir aracı kurumdan yatırım hesabı açtırması zorunludur.



Şekil 3 : Ürün Senedi İhraç Süreci

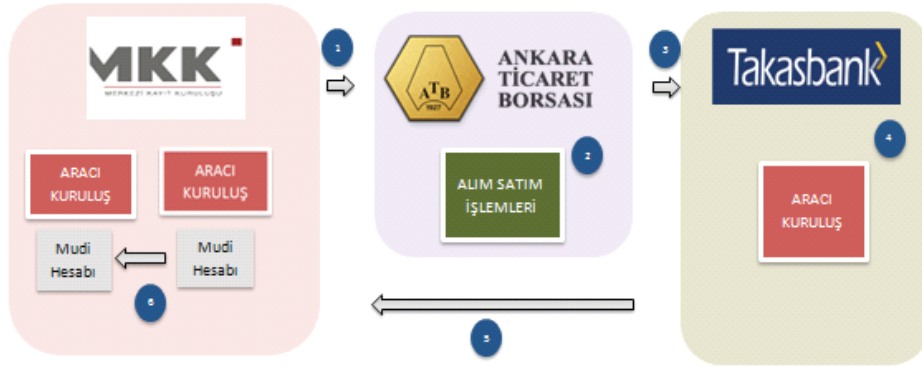
Kaynak: (Gaziantep T.B.2015)

1. Mudi, ürünlerini Lisanslı Depoya teslim eder.
2. Teslim edilen ürünün Yetkili Sınıflandırıcı tarafından yapılan analiz bilgileri MKK iletilir.

3. Lisanslı Depo yetkilisi teslim almış olduğu ürün ve mudi bilgisini MKK'ya iletir.
4. İlgili ürene ait Ürün Senedi Lisanslı Depo hesabında ihraç işlemi ile havuz hesabına kayıt edilir.
5. Lisanslı deponun havuz hesabında oluşan Elektronik Ürün Senetleri mudinin ürünlerini teslimde bildirdiği aracı kurum veya banka hesabına aktarılır.

Elüs alım ve satım işlemleri aracı kurumlara veya banklara verilecek talimat doğrultusunda yetkilendirilmiş borsada yapılır.

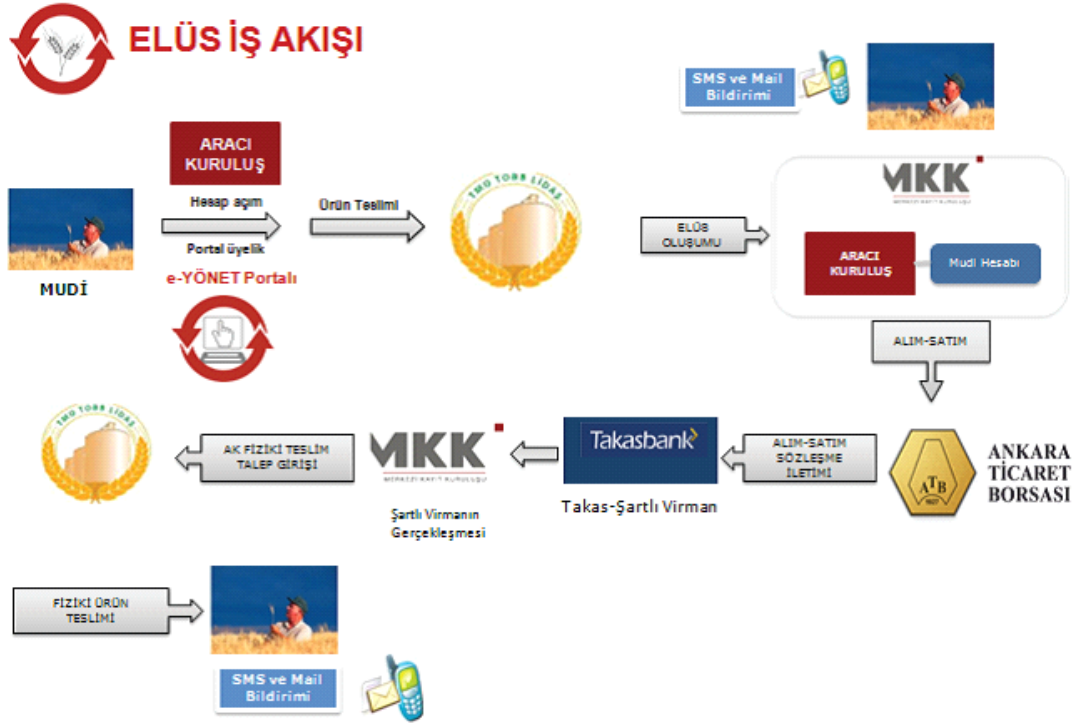
ELÜS ALIM SATIM SÜRECİ



Şekil 4 : Elüs Alım Satım Süreci

Kaynak: (Gaziantep T.B. 2015)

1. Merkezi Kayıt Kuruluşu tarafından bakiye bilgileri, üye ve mudi bazında Borsaya bildirilir.
2. İlgili borsada alım satım işlemleri gerçekleştirilir.
3. Gerçekleşen işlemlere ilişkin Alım ve Satım sözleşmeleri ilgili Borsa tarafından Takasbank'a iletir.
4. Takasbank'ta Alım ve Satım Sözleşmeleri aracı kuruluşlara ait hesaplarda şartlı virman talimatı oluşturulur.
5. Takasbank tarafından borcu kapanan hesaplara ilişkin Şartlı virman kayıtları MKK'ya iletir.
6. İlgili şartlı virman işlemi ile Merkezi Kayıt Kuruluşu hasaptan alıcı hesaba aktarım gerçekleştirir.



Şekil 5: Elüs İş Akışı

Kaynak: (Gaziantep T. B., 2015)

1.13.TÜRKİYE’DE EMTİA KREDİSİ İŞLEYİŞİ VE AVANTAJLARI

Elektronik Ürün Senedi (ELÜS), finans sektöründe ürünlerin lisanslı depoya teslim edilmesi ile birlikte lisanslı depo işletmesince oluşturulması ile birlikte ilgili lisanslı deponun bağlı bulunduğu ticaret borsasında alım ve satımı yapılabilmesi nedeni ile varant olarak kabul edilmektedir. Ürünlerin lisanslı depoya teslimi ile birlikte %70-%75 bandına kadar bankalar ELÜS karşılığı kredi kullanılabilmektedir.

Mudiler Borsalar aracılığı ile ELÜS'ler hisse senedi ve değerli varant ürünler gibi kullanarak kazanç elde edebilmektedir. ELÜS işlemlerinde gelir ve kurumlar vergisi açısından istisnalar getirilmiştir.

- ELÜS alım satımından sağlanan kazançlar 31.12.2018 tarihine kadar Gelir ve Kurumlar Vergisi’nden istisnadır.
- Elektronik Ürün Senedi (ELÜS) karşılığı kredi kullandırmalarında mevcutta %5 olan BSMV oranı, %1 olarak uygulanmaktadır.

- Borsada ELÜS alım satımından sağlanan kazançlar, 31.12.2018 tarihine kadar Gelir ve Kurumlar Vergisinden istisnadır (GVK geçici 76. md.)
- İstisna edilen bu kazançlar üzerinden Gelir vergisi kanununun 94. Md. numaralı bendi ve 164 seri nolu Gelir vergisi tebliği çerçevesinde, vergi stopaj kesintisi yapılmaz (Kur. Ver. Teb. 38.2).
- ELÜS'lerin Borsada ilk teslimi ve alım satımı KDV'den istisnadır. (KDV kanunu madde 13 ve 17)
- 488 sayılı Damga Vergisi Kanunu'nun 3898-2 sayılı tablosunda Ek: 16.6.2009-5904/20md. İstinaden 10.2.2005 tarihli ve 5300 sayılı Tarım Ürünleri Lisanslı Depoculuk Kanunu çerçevesinde, mudi ile lisanslı depo işletmesi arasında düzenlenen mukavelenameler ve ürün senedi vergiden istisna edilen kâğıtlar sayılmaktadır. İlgili tablonun "Ticari ve medeni işlerle ilgili kâğıtlar" bölümünde yer alan hükmü uyarınca mudi ile lisanslı depo işletmesi arasında düzenlenen sözleşmeler ve ürün senedi damga vergisinden istisna olarak değerlendirilmektedir.

1.13.1 Emtia Kredisi İçin Elüs'ün Önemi

Tarım Sektörüne fon aktaran kuruluşlar arasında giriş bölümünde belirtildiği üzere Bankalar ve Katılım Bankaları üretici, tüccar ve sanayici için birçok esturuman ile sektöre finans sağlamaktadır. Türkiye faaliyet gösteren ve sermaye bankası olarak tabir edilen bankalarda söktörde aktif olarak yer almak isteseler de istenilen seviyede banka sayısı sektörde yerini alamamıştır. Özellikle birkaç bankanın sektörde lider konuma konuma gelmesi ve pastanın büyük bir bölümü alması sebebi ile diğer bankaların sektöre olan bakış açılarını değiştirmelerine neden olmuştur.

İlgili tarımsal kredilerde teminat sorunu beraberinde işlem hacimlerini de getirmiştir. Elüs sisteminin devreye girmesi ile Banka ve Katılım Bankaları için yeni bir teminat yapısı oluşturmalarına neden olmuştur. Önceki bölümlerde de bahsedildiği üzere özellikle Ürün İhtisas Borsası için bir adım olarak belirlenmiştir. Bu sayede ELÜS'ler Bankacılık sektöründe güvенеbilecekleri bir teminat olarak sistemlerine entegre edilmiştir.

1.13.2 Emtia Kredisinin Geliştirilmesi İçin Yapılan İşlemler

İçinde bulunduğumuz mevcut yapıda Türkiye’de tarımın finansal açıdan destekleyen yegâne kurumlar banka ve katılım banklarıdır. Elektronik Ürün Senedi sistemine geçilmeden önce Toprak Mahsülleri Ofisi (TMO) aracılığı çıkarılan Makbuz Senetleri ile kullanılan kredi ve fonlarda yine ilgili kurumların aracılığı için finansman sağlandığı gözlemlenmektedir. TMO Makbuz Senedi ile yapılan işlemlerde matbu bir senetin basımı ve bankaların ilgili senet üzerinde kredi ve fon imkanı sağlamasında bir çok operasyonel riskin yanında çift taraflı kontrol süreci ile finansman sağlanması özellikle banklar tarafından takibi ve kontrolü güç bir hal alması ile ilgili kredi türüne ilgilinin azalmasına neden olmuştur. Ürünü TMO teslim eden üretici veya tüccar ürün karşılığında almış olduğu matbuu senedi bankaya ibrazı ilgili ibrazın ardından bankanın ilgili senedi ciro etmesi ve saklaması, ardından banka yetkilisi ve TMO yetkilisinin tek tek ürün senetlerinin mutabakatını sağlaması hem banka hem de TMO yetkilileri tarafından yoğun iş yüküne neden olmaktadır.

2014 yılında ilk ELÜS işleminin gerçekleşmesi ile senetlerin elektronik ortamda saklanması matbuu olarak senetlerin işyükünü bir anda ortadan kaldırmış, bununla birlikte üretilen ürün senetlerinin MKK aracılı ile işlem görmeye başlaması ile finansörler tarafından kabul edilebilir bir teminat yapısında işlem yapmalarına olanak sağlamıştır.

Finans sektörü incelendiğinde sektörde yer alan bankaların kullanılan ELÜS kredilerinde, kredi ve fon temininde farklı metotlar ile kredilerindirildiği tek bir yöntem yerine farklı yöntemler ile kredi ve fon temin ettiği gözlemlenmektedir.

Banka ve Katılım Banklarında özellikle kredi ve fon aktarılmasının yanı sıra verilen kredi ve fonların geri dönüşlerinin de sağlanması ayrı bir önem arz etmektedir. Burada finansörler karşılığında bir emtia olmasına karşın sürekli fiyatı değişen ve dünya fiyatları ile fiyatı sabit tutulamayan ayrıca çalınma ve ürünün niteliğini kaybetmesine karşın oluşturulan sigorta fonuna ve sigortalamasına dikkat etmektedir.

Banka ve Katılım Bankları için bir diğerk risk unsuru ise kredinin gününde ödenmemesi halinde elinde bulunan emtia ürünlerinin yurt dışından tüccar ile temin edilebilmesidir. Hasat zamanına kadar ilgili emtiayı elinde bulundurması ve hasat döneminde düşük fiyattan elinden çıkarmasına neden olabileceği için kredi süresini bu süre zarfında kontrol edebilmesi gerekmektedir. Bu durumda Banka ve Katılım Bankaları kredileri vadelerini olabildiğince ürünün fiyatının yıl içinde en yüksek olduğu döneme getirmeleri gerektiği ortaya çıkacaktır.

Bankalar lisanslı depolarda bulunan ürünlere kredi sağlayacak bu ürünlerini kredilendirecek bir sisteme sahip olmalıdır. Bilindiği üzere lisanslı depolar, ürün sahiplerine ürünlerini depolarda kaliteli bir şekilde, bozulmadan korunmuş olarak saklama imkânı sunabilmektedir. Ürünlerin koruyacaklarına dair verecekleri ELÜS belgesi karşılığında bankadan kredi almalarına olanak sağlayan etkilere de sahiptirler. Bu bağlamda, bankalar lisanslı depolarda bulunan ürünlere kredi sağlayacak tarım ürünlerini kredilendirecek bir sisteme de sahiptirler. Tarımda kayıt dışılığın sona ermesi ile ekonomik etkinlik sağlanabilecektir. Ayrıca ihracatta lisanslı depo aracılığı ile fiyat istikrarı ve kalitesi korunmuş ürünler rekabet avantajı da sağlayacaktır.(Hacıoğlu M, 2011)

Bir başka korunma yöntemi ise ilgili kuruluşların rehin aldıkları emtiaların karşılığında emtianın o günkü değerinin %70-%75'ine kadar fon sağlamalarıdır. Bu da ilgili sektörde mudilerin karşılaştıkları en büyük sorun haline gelerek kredi haciminde daralmasına neden olmaktadır. Mudi, özellikle tüccar ve sanayici tarafında kefalet, çek ve ipotek karşılık krediler ile fon temini sağlayarak ilgili ürün için %100 finansman sağlayabilmektedir.

Sektörde yaşanan en büyük risk ise 2016 yılında yaşanan Çankırı Tarım Ürünleri Lisanslı Depoculuk Sanayi ve Ticaret A.Ş. firmasının yetkilileri tarafından kötü niyet beslenerek tüm depodaki ürünleri depodan çıkartarak kendi üretimleri için kullanmaları olmuştur. Busüre zarfında Banka ve Katılım Bankaları ilgili ELÜS kredileri için kredi tesisinde eskisine oranla daha temkinli davranmalarına neden olmuştur.

İKİNCİ BÖLÜM

ULUSLARARASI TİCARETİN FİNANSMANI VE FİNANSAL ARAÇLAR

Dış ticaret işlemlerinin işleyişinde banka ve finans kurumlarının ayrı bir yeri vardır. Günümüz koşullarında bankaların aracılığı olmadan dış ticaret yapılmaz. Geçmişte bankalar ilgili ticarete aracılık etmek için akreditif açmak, peşin transfer yapmak gibi ticaretin ilk aşamalarında yer almışlardır. Değişen dünya ekonomisinde bankalar giderek bireysel ticaret işlemlerinin finansmanından işletmelerin dış ticarete ilişkin ihtiyaçlarını karşılamasına kadar geniş bir alanda hizmet vermeye başlamışlardır. Bu hizmetler arasında ticari Banka, hükümet tarafından desteklenen finansmanlar, uluslararası leasing, ekonomik risk sigortaları, Banka dışı kaynaklardan finansman yer almaktadır. Bu hizmetlerin yanı sıra bankalar alacakların finansmanı, faktöring, forfaiting, senet iskontosu, banka kabul kredileri ve kısa vadeli banka kredileridir. (Seyitoğlu, 2001: 378)

Bankalar tarafından bakıldığında ihracat- ithalat finansmanı, bir bankanın en karlı uluslararası etkinliği olabilir. Özellikle kambiyo işlemleri büyük kar getiren işlemlerdendir. Ticari Bankaların sağladığı imkânlar şu şekilde sıralanabilir.

- Kredi açmak
- İhracatçı için avans kredileri
- Senet tahsilatları
- Senetlerin iskonto edilerek finansman sağlanması
- Akreditif açmak
- Akreditif teyit etmek
- Akreditif iskonto etmek
- İhracat bedellerinin tahsili ve diğer ülkelerde bulunan şubelerden tahsilat sağlanması
- Döviz bozumu ve Döviz alımına aracılık etmek

- Depolarındaki bulunan veya nakil halinde bulunan mallara finansman sağlamak
- Yabancı müşteriler hakkından istihbarat yapmak
- İhracat ve ithalat işlemlerinde operasyonel olarak işlemleri sağlamak

2.1. İHRACATÇI TARAFINDAN SAĞLANAN FINANSMAN

İhracatçı her ne kadar bankanın güvencesi olmadan da ithalatçı firmaya duyduğu güvene dayalı olarak ithalatçıya finansman sağlayabilir. Bu sayede ithalatçıya bir nevi kredi açmış olacaktır.

2.1.1. Açık Hesap yapılan Sevkiyatlar

Açık hesap yapılan ihracatlar da ihracatçı ise malın tesliminden sonra herhangi bir vade yoktur. Alıcı ve satıcı arasında arasın da yükümlüğü olan herhangi bir belge yoktur. Bu tür işlemlerde ithalatçı henüz parasını ödemediği malı teslim alarak satışını bile yapabilmektedir. Bu esneklik daha düşük maliyet ve rekabet sağlasa da büyük risk içermektedir. Bu nedenle açık hesap işlemlerinde alıcı ve satıcı arasında uzun yıllar gerektiren bir güven ortamı sağlanmalıdır. (Seyitoğlu, 2001: 370)

2.1.2. Vadeli Satış

Açık hesapta yapılan işlemlere ek olarak ithalatçıya bir vade tanınarak ihracatçının bu süre zarfında ithalatçıyı finanse etmesidir. Örneğin Malın sevkiyatından sonra 180 gün sonra ödeme emrinin ithalatçı tarafından gerçekleştirilerek ihracatçıya olan ödemesini gerçekleştirmesi beklenir. Yine açık hesapta olduğu gibi ihracatçı ile ithalatçı arasında bir güven duygusu oluşmuş olması gerekmektedir. (Seyitoğlu, 2001: 369)

2.1.3. Konsinye Mal Gönderme

İhracatçı üretmiş olduğu ürünü ithalatçıya sevk ederek ihracat işlemi tamamlamış olur. İthalatçının gözetimi altında satışı gerçekleştirilene kadar malların ödemesi gerçekleşmez. Malların satışının gerçekleşmesi ile birlikte ithalatçı İhracatçıya ödemesi

gerçekleştirir. Burada yine ihracatçı ithalatçı için bir finansman sağlamış olacaktır. Malların istenilen sürede satılmaması halinde ithalatçı ile ihracatçı arasında yapılan sözleşmeye istinaden ihracatçı malın mülkiyeti kendinde olma sebebi ile geri almak zorunda kalabilmektedir. (Seyitoğlu, 2001: 370)

2.1.4. Alacak Senetleri

İhracatçı, ithalatçıyı kredi açısından riskli görüyor ise aralarında alacak senetleri düzenlenir. Bu tür durumlarda aslında ihracatçının asıl talep ettiği akreditif açılmasıdır. Avrupa ülkeleri haricinde diğer ülkelerde ithalatçı için akreditif açma maliyeti oldukça yüksek seyretmektedir. Bu durumda ithalatçı poliçe karşılığında malları teslim almayı kabul eder. Bu durumda yine ihracatçı tarafında ithalatçıya bir finansman sağlamış olurken diğer finansman şekillerine göre bu sefer uluslararası hukuka konu senet – poliçe düzenlenerek ilgili ihracat gerçekleşmiş olacaktır. (TİM, 2017)

2.1.5. İhracatçının Bankasının Sağladığı Krediler

İhracatçı satışlarını açık hesap, vadeli satış, vesaik mukabili, akreditifli satış ve poliçe (senetli) satış yaparak gerçekleştirebilmektedir. Bu satış koşullarında bankalar sadece ilgili operasyonel süreçler ve tahsilatlarının yanında ilgili satışları da kredilendirebilmektedir. Örneğin bankalar firmanın alacak kalitesi yüksek olan açık hesaplarını uluslararası sigorta şirketlerinde ve yine uluslararası faktöring şirketlerinin sağladığı limitler ile faturalarını iskonto edebilmektedir. Bu işlemlerde ithalatçı malı teslim alması ile birlikte ithalatçının faturası iskonto edilerek ithalatçının ödeme gününe kadar ihracatçı finansman sağlamaktadır. İthalatçı ödemeyi bu sefer ihracatçının aracısı olduğu Banka veya faktöring şirketine yönlendirerek işlemlerini tamamlayabilmektedir. Açık hesabın aksine bankalar ihracatçının temin etmiş olduğu uluslararası geçerliliği olan poliçelere teyit vererek ilgili poliçeler vesaikler ve akreditifleri iskonto etmek üzere ihracatçıya finansman sağlamaktadır. (TİM, 2017)

2.1. İHRACATÇI TARAFINDAN SAĞLANAN FINANSMAN

İhracatçı her ne kadar bankanın güvencesi olmadan da ithalatçı firmaya duyduğu

güvene dayalı olarak ithalatçıya finansman sağlayabilir. Bu sayede ithalatçıya bir nevi kredi açmış olacaktır.

2.1.1. Açık Hesap yapılan Sevkiyatlar

Açık hesap yapılan ihracatlar da ihracatçı ise malın tesliminden sonra herhangi bir vade yoktur. Alıcı ve satıcı arasında arası da yükümlüğü olan herhangi bir belge yoktur. Bu tür işlemlerde ithalatçı henüz parasını ödemediği malı teslim alarak satışını bile yapabilmektedir. Bu esneklik daha düşük maliyet ve rekabet sağlasa da büyük risk içermektedir. Bu nedenle açık hesap işlemlerinde alıcı ve satıcı arasında uzun yıllar gerektiren bir güven ortamı sağlanmalıdır. (Seyitoğlu, 2001: 370)

2.1.2. Vadeli Satış

Açık hesapta yapılan işlemlere ek olarak ithalatçıya bir vade tanınarak ihracatçının bu süre zarfında ithalatçıyı finanse etmesidir. Örneğin Malın sevkiyatından sonra 180 gün sonra ödeme emrinin ithalatçı tarafından gerçekleştirilerek ihracatçıya olan ödemesini gerçekleştirmesi beklenir. Yine açık hesapta olduğu gibi ihracatçı ile ithalatçı arasında bir güven duygusu oluşmuş olması gerekmektedir. (Seyitoğlu, 2001: 369)

2.1.3. Konsinye Mal Gönderme

İhracatçı üretmiş olduğu ürünü ithalatçıya sevk ederek ihracat işlemi tamamlamış olur. İthalatçının gözetimi altında satışı gerçekleştirilene kadar malların ödemesi gerçekleşmez. Malların satışının gerçekleşmesi ile birlikte ithalatçı İhracatçıya ödemesi gerçekleştirir. Burada yine ihracatçı ithalatçı için bir finansman sağlamış olacaktır. Malların istenilen sürede satılmaması halinde ithalatçı ile ihracatçı arasında yapılan sözleşmeye istinaden ihracatçı malın mülkiyeti kendinde olma sebebi ile geri almak zorunda kalabilmektedir. (Seyitoğlu, 2001: 370)

2.1.4. Alacak Senetleri

İhracatçı, ithalatçıyı kredi açısından riskli görüyor ise aralarında alacak senetleri

düzenlenir. Bu tür durumlarda aslında ihracatçının asıl talep ettiği akreditif açılmasıdır. Avrupa ülkeleri haricinde diğer ülkelerde ithalatçı için akreditif açma maliyeti oldukça yüksek seyretmektedir. Bu durumda ithalatçı poliçe karşılığında malları teslim almayı kabul eder. Bu durumda yine ihracatçı tarafında ithalatçıya bir finansman sağlamış olurken diğer finansman şekillerine göre bu sefer uluslararası hukuka konu senet – poliçe düzenlenerek ilgili ihracat gerçekleşmiş olacaktır. (TİM, 2017)

2.1.5. İhracatçının Bankasının Sağladığı Krediler

İhracatçı satışlarını açık hesap, vadeli satış, vesaik mukabili, akreditifli satış ve poliçe (senetli) satış yaparak gerçekleştirebilmektedir. Bu satış koşullarında bankalar sadece ilgili operasyonel süreçler ve tahsilatlarının yanında ilgili satışları da kredilendirebilmektedir. Örneğin bankalar firmanın alacak kalitesi yüksek olan açık hesaplarını uluslararası sigorta şirketlerinde ve yine uluslararası faktöring şirketlerinin sağladığı limitler ile faturalarını iskonto edebilmektedir. Bu işlemlerde ithalatçı malı teslim alması ile birlikte ithalatçının faturası iskonto edilerek ithalatçının ödeme gününe kadar ihracatçı finansman sağlamaktadır. İthalatçı ödemeyi bu sefer ihracatçının aracısı olduğu Banka veya faktöring şirketine yönlendirerek işlemlerini tamamlayabilmektedir. Açık hesabın aksine bankalar ihracatçının temin etmiş olduğu uluslararası geçerliliği olan poliçelere teyit vererek ilgili poliçeler vesaikler ve akreditifleri iskonto etmek üzere ihracatçıya finansman sağlamaktadır. (TİM, 2017)

2.2.İTHALATÇI TARAFINDAN YAPILAN FINANSMAN

Ağırlıklı olarak uluslararası ticarete ihracatçı tarafından finansman imkânları sağlansa da bazı durumlarda ithalatçı malın üretimi sırasında finansman sağlamak zorunda kalmaktadır. Özellikle bir mal üretimi veya siparişe dayalı üretimde ithalatçılar ihracatçıya ön ödeme avans göndererek işin başlamasını sağlamaktadır. (qnbfinansbank.com)

2.2.1. Sipariş üzerine Ödeme

Sipariş üzerine ödeme yönteminde ithalatçı firma ihracatçıya talep etmiş olduğu

ürünün üretilmesi için talimat vermektedir. İhracatçı burada ithalatçının talebi üzerine üretim yapmış olması sebebi ve ilgili ürünü başka birine satamama endişesi üzerine ürün bedelinin tamamını talep etmektedir. Burada ithalatçı siparişi ile birlikte ürün bedelinin tamamını ihracatçı hesabına göndererek ihracatçıya finansman sağlamaktadır. Bu durumda ithalatçının ihracatçıya güven duygusunun oluşması sağlanmış değildir. (qnbfinansbank.com)

2.2.2. Kısmi Avans Üzerine Ödeme

Sipariş üzerine ödeme yöntemine ek olarak ithalatçı kendi talebi üzerine ihracatçı firmaya siparişini geçmektedir. Siparişin kabulü ile ihracatçı firma ön ödeme olarak %30-%40 avans bedeli talep edebilmektedir. Bu durumda ithalatçı güven esasına dayalı olarak üretime geçmeden önce ihracatçıya malın bedelinin %30-%40 kadar avans göndererek ihracatçıyı finanse etmektedir. Burada önemli olan husus ihracatçının malı üretmeden önce hammadde tedariki ve ön hazırlık aşamasında ihtiyacı olan ara mamul tedarikinin finansmanıdır. İthalatçının herhangi bir talebi olmaması halinde ihracatçı o ürünü üretmeyeceği için böyle bir bedel talep etme hakkına sahiptir. Burada her iki firmada da yine güven en üst düzeyde seyretmektedir. (qnbfinansbank.com)

2.2.3. Vesaik Karşılığı Ödeme

İhracatçı ve ithalatçı arasında herhangi bir şekilde vesaik mukabili ödeme yöntemi belirlenmiş ise ihracatçı malları istenilen şekilde teslim ettiğine dair belge ve evrakları bankasına teslim ederek ithalatçının bankasına teslim etmesini talep edebilir. Vesaikleri teslim alan ithalatçının bankası vesaik tutarını tahsil ederek ihracatçının bankasına gönderir. Bu şekilde ihracatçı üretmiş olduğu malları teslim edilmeden finansman sağlamış olacaktır. Burada vesaik mukabili işlem olması sebebi ile uluslararası yükümlülüklerin yerine getirilmesi gerekmektedir. İtilaf halinde yine uluslararası mahkeme süreci ile tahsilat sağlanacaktır. (qnbfinansbank.com)

2.3. BANKALAR TARAFINDAN SAĞLANAN FİNANSMAN

İthalatçı ve ihracatçı için en iyi bilinen ve tercih edilen finansman uygulamaları

bankalardan tarafından sağlamaktadır. Bu tip finansman sağlama yöntemlerinden en yaygın kullanılan yöntemi akreditif açılmasıdır. Akreditifler belirli koşullar altında ihracatçıya ödemenin gerçekleşeceğinin güvencesidir. Akreditif olmaksızın bankalar senet karşılığı avans ödeme ve senet iskontosu ile ihracatçıya finansman sağlayabilmektedir. (qnbfinansbank.com)

2.3.1. Senet Karşılığı Avans Ödemesi

İhracatçı firma ithalatçıdan temin etmiş olduğu ödeme senetlerini bankaya getirerek kredi ilişkisine girebilmektedir. Burada bankaya cirolanan senetlerin karşılığında Banka belirli bir kredi limiti tesis ederek ihracatçıya finansman sağlamaktadır. Senetlerin ödenmesinin gerçekleşmesi ile Banka ihracatçının kredi riskinden düşüm yaparak riskini kapatmaktadır. Senetlerin ithalatçı tarafından ödenmemesi halinde ihracatçı firma senet üzerinde bulunan cirosu neden ile ilgili krediyi kendi imkânları ile ödemekle yükümlüdür. (qnbfinansbank.com)

2.3.2. Senetlerin İskontosu Yöntemi ile Finansman Sağlanması

İhracatçı, ithalatçıdan temin etmiş olduğu senedi bankaya iskonto ettirmek için teslim etmektedir. Senet bedelinin belli bir oran ile iskontosu yapılarak ihracatçıya ödeme yapılması ile ihracatçı kendine finansman sağlamaktadır. Senet ödeme günü ithalatçının senet bedelini ödemesi ile kredi kapatılarak işlem sonlandırılmaktadır. Eğer ödenmemesi halinde yine ihracatçının ilgili senette cirosu olması sebebi ile ilgili senet bedelini ödemekle yükümlüdür. (qnbfinansbank.com)

2.3.3. Ticari Akreditifler

Bir akreditif, ithalatçının talebi üzerine bir banka tarafından düzenlenen belgedir. İlgili sevkiyat belgelerinin akreditif koşullarına göre teslim edilmesi üzerine bankanın ihracatçıya ödeme yapılacağı belirlenir. Burada asıl önemli olan risklerin satıcıya yüklenmesidir. Bununla birlikte ihracatçı ilgili belgeleri teslim etmeden mal bedeli tahsil edemeyeceği için ithalatçıya ilgili satış koşullarının yerine getirilmeyeceği için bir güvence vermektedir. İlgili akreditiflerin ihracatçı tarafından iskonto ettirilmesi ile

ihracatçı tarafında bir finansman sağlanmış olacaktır. (Seyitoğlu, 2001: 363)

2.3.4. Banka Kabulleri

İthalatçı tarafından düzenlene vadeli senet yâda kambiyo senedinin ithalatçı banka tarafından kabul edilmesi (Aval Olunması) ile ilgili senedin ödeme gününde ihracatçı tarafından ithalatçı ödemese de bankanın ödeyeceği bilinmektedir. İlgili senedin bu sefer ihracatçı bankası tarafından iskonto edilebilir özelliğinin artması ile ihracatçıya bir finansman sağlamaktadır. İhracatçı ilgili senedi bankasına iskonto ettirdiğinde ayrıca Banka avalinin olması sebebi ile daha düşük bir bedel ile finansman ihtiyacını karşılayabilmektedir. (qnbfinansbank.com)

2.4.ULUSLARARASI TİCARETİN FİNANSMANINDA DİĞER FİNANSMAN YÖNTEMLERİ

Uluslararası ticarete ithalatçının ve ihracatçının finansman ihtiyacını karşılamak için kendileri ve bankalar haricinde resmi ve özel finans kuruluşları bulunmaktadır.

2.4.1. Ticaret Finansmanın da Resmi Kaynaklar

Hükümetler özellikle istihdamın arttırılmasına yönelik olarak bir takım önlemler ile ihracatın ve bir kısım ithalatın finansmanında destek olabilmektedir. Bu hizmetler arasında uygun kaynaklı kredi imkânı sağlamak, büyük kredilerde sermaye desteğinde bulunmak, güncel piyasa istihbaratı yaparak bilgi paylaşımında bulunmak, yine uluslararası sigorta hizmetleri ile ihracat riskleri azaltmaktır.

2.4.2. EXIM BANK (İthalat ve İhracat Bankası)

Exim Bank tam anlamı ile devletlere ait bir kurumdur. 1934 ABD kurulan banka özellikle ihracatın finansmanında kullanılan kredilere aracılık etmektedir. Exim Bank kredileri daha çok iki finansman dalında kredilerin tesisi ile ihracatçıya uygun kaynaklı kredi imkânı sunmaktadır. Birincisi kendi öz kaynakları ile ihracatçının sevk öncesi, sevk sonrası ve yatırımında kullanılmak üzere kredilerden oluşmaktadır. İkincisi ise ihracatçılara düşük faizli kredi imkânı verilmesi amacı ile ticari bankaların garanti vermesi

amacıyla işbirliği finansman kredisidir. Exim bankın ön önemli amaçlarından biri ise yabancı hükümetler ile iç piyasadaki ihracatçıları rekabet edebilir faiz oranları ile ihracatçıya finansman sağlanmasıdır. (Eximbank, 2017)

2.4.3. Dünya Bankası

Dünya bankası üç ayrı kuruluştan oluşmaktadır. Uluslararası İmar ve Kalkınma Bankası (IBRD), Uluslararası Kalkınma Örgütü (IDA) ve Uluslararası Finansman Kuruluşu (IFC), bu kuruluşların asıl amacı gelişmiş ülkelerdeki fonların gelişmekte olan ülkeler aktarılmasıdır. Bu sayede gelişmekte olan ülkelerdeki yaşam standartları artmaktadır. (Eximbank, 2017)

2.4.3.1. Uluslararası Kalkınma Örgütü (IDA)

Daha çok gelişmekte olan yoksul ülkelerdeki imalatçılara verilen destek kredilerinden oluşmaktadır. Bu krediler sadece hükümete verilir. İlk 10 yılı faizsizdir. Bu nedenle ülkenin kalkınması için kullanılır. (Eximbank, 2017)

2.4.3.2. Uluslararası Finansman Kuruluşu (IFC)

1956 yılında kurulmuştur. Gelişmiş ülkelerin az gelişmiş ve gelişmekte olan ülkelerdeki özel sektör yatırımları büyümesinde kullanılmaktadır. İlk kuruluş amacı yol, demiryolu, telekomünikasyon, liman, elektrik santralleri finansmanı için olsa da günümüzde kırsal kesim projeleri, eğitim, beslenme, küçük sanayi işletmelerinin finansman ihtiyacı için kaynak sağlamaktadır. (Eximbank, 2017)

2.4.3.3. Dış Kredi Sigorta Birliği (FCIA)

Dış Kredi sigorta birliği birçok Amerika Birleşik Devletlerinde mukim şirketlerin ortak yatırımları oluşan bir şirkettir. Exim Bank ile ortak çalışarak Kısa ve Uzun vadeli oluşabilecek uluslararası doğabilecek riskleri sigorta ederek ithalatçı ve ihracatçıya destek olmaktadır. (Eximbank, 2017)

2.4.3.4. Özel İhracat Fonu Şirketi (PEFCO)

1970 yılında kurulmuştur. Amerika Birleşik Devletlerindeki ihracatçılara özel bir fondur. İlgili fonlar Exim Bank tarafından garanti edilir. Ağırlıklı olarak orta ve uzun vadeli kredi sağlamaktadır. Kısa vadeli kredileri Ticari banklar aracılığı ile kullanırken Uzun vadeli kredileri Exim Bank aracılığı ile kullanılmaktadır. (Eximbank, 2017)

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

TÜRKİYE'DE ÜRETİLEN VE ULUSLARARASI LOJİSTİĞE KONU OLAN LİSANSLI DEPOLDA MUHAFAZA EDİLEN EMTİA VE EMTİA SENETLERİNİN FİNANSMAN ARACI OLARAK KULLANIMI İÇİN BİR MODEL ÖNERİSİ

ELEKTRONİK EMTİA REHİNİ SİSTEMİ (E-ERS)

Elektronik Emtia Rehini Sistemi kısaca (e-ERS) bir model önerisi olarak tasarlanmıştır. Modelimizde amacı elektronik ürün senedi işlem hacimlerinin artırılması olarak hedeflenmiştir. Ülkemizde yeni yayılmaya başlayan Lisanslı Depoculuk faaliyetlerinin gelişimi için sistem Türkiye'nin tahıl ambarı olarak bilinen Konya ilinde diğer illere göre daha hızlı yayılacağı üzerine çalışma Konya ilinde bulunan tüccar ve sanayiciler ile birlikte yürütülmüştür. Konya ilinde hububat olarak Buğday, Arpa, Mısır ve Ay çekirdeği ürünü tüccarlığı yapan ve ilgili ürünleri işleyerek mamul haline getiren firmalar tespit edilmiştir. e-ERS sisteminde amaç özellikle Buğday, Arpa, Mısır ve Ay çekirdeği ürününü tüccar ve üreticiden peşin almak zorunda olan Un, Yem ve Ham Yağ mamul üretici olan sanayiciler için alternatif finansman kaynağı oluşturmaktır. İlgili sistemin ayrıca yurt dışından hububat temin ederek üretim yapan firmaların kendi adlarına kuracakları serbest Bölgelerdeki Lisanslı Depolardaki ürünleri içinde alternatif finansman kaynağı oluşturmaktır. Ayrıca sistemin geliştirilmesi ile birlikte her 15 günde bir Gümrük ve Ticaret Bakanlığı tarafından kontrol edilerek ölçüm yapılan lisanslı depolardaki ürünler e-ERS sistemi sayesinde elektronik ortamda takip edilmesi ile ilgili bakanlığın iş yükünden kurtulmasına neden olacaktır. Bu sayede kreditor kuruluşlar ve sigorta şirketlerinde risk minimum seviyede takip edileceği için işlem hacimleri yükselerek devam edecektir. Modelimizin çıkış noktası ve modele ihtiyaç duyulması Çankırı Tarım Ürünleri Lisanslı Depoculuk Sanayi ve Ticaret A.Ş. firmasının 2015 yılında depolarında bulunan tüm ürünleri kendi tasarrufunda kullanarak sistemimin açığını göz önüne getirmiştir. Tüm bu veriler ışığında Modelin ivedikle hayata geçirilmesi gerektiği tespit edilmiştir. Model'de SPSS paket programı kullanılmıştır. Yöntem, regresyon analizi yöntemi seçilmiştir.

3.1. E-ERS SİSTEMİNİN İŞLEYİŞİ

e-ERS işleyişi için sanayici olarak tabir ettiğimiz Un, Yem ve Ham Yağ Üretimi yapan firmaların mevcut faal olarak kullandıkları fabrika binalarında yer alan siloları yeni yönetmelik ile lisanslı depolara çevrilmesi veya mevcut faal olan lisanslı depoların sisteme entegre edilmesi ile başlamaktadır. İlk olarak sanayicinin üretim tesisinde yer alan mevcut depoların lisanslı depolara çevrilmesi yeni bir tüzel kişilik ile aynı üretim tesisinde hem Lisanslı Depoculuk şirketine sahip olup hem de üretim yaptığı şirketinin tüzel kişiliği ile faaliyetine devam edecektir. Üretici ürününü sanayicinin mamul üretimi yaptığı tesisine getirerek ürün bedelini sanayiciden tahsil edecektir. Bu aşamada Üretici aynı zamanda Lisanslı Depoculuk sistemine kayıtlı olan tüzel kişilik ürünü ELÜS sistemi ile teslim alarak üretici olduğu firma adına ELÜS üreterek MKK bildirim yapacaktır. Aynı zamanda kreditor bankaya ilgili ELÜS numarası ve bilgisi verilerek emtianın rehini aracılığı %70-%75 ile kredi kullanımı yapacaktır. Bu işlemlerden sonra devreye e-ERS sistemi girecektir. Sistem alt yapısında banka alt yapısı entegre edilerek depoya giren ve ELÜS ile ürün miktarı tespit edilen emtia için kalan %25-%30 kısmı için kredi imkanı banka tarafından ikinci bir işlem ile gerçekleştirilecektir. Banka sisteminde rehin olarak hem ELÜS hem de Banka ve firma arasında önceden imzalanan Emtia Rehin Sözleşmesi ile ilgili Emtia için %100 karşılık olarak fon sağlayacaktır. Üretici ilgili ürünü kullanmak istediğinde kredi ödemesini gerçekleştirmesinin ardından MKK aracılığı ile ELÜS'ü kendi namına ihraç etmesinin ardından bu sefer e-ERS kullanarak banka tarafından sistemin serbest bırakılması sağlayacaktır. e-ERS sayesinde Banka tarafından rehin alınan emtia üreticinin kullanıma hazır hale gelebilecektir. Lisanslı Depoculuk Kanunu kapsamında hareket ettiği için ürün ile ilgili tüm sorumluluk firmanın kurmuş olduğu ikinci tüzel kişilik olan Lisanslı Depoculuk, Sigorta Fonu ve Sigorta şirket sorumluluğunda olacaktır. Sistemin işleyişi için ELÜS sistemin de rehin alınan ürün tutarının sigorta primi %125 marjı ile yapılması tavsiye edilmektedir. e-ERS sistemi banka ile entegre bir sistem olması sebebi ile bankaların uzaktan erişimi ile firmanın deposuna müdahale edilerek ilgili ürünün kullanımını tamamen banka sistemi tarafından kontrol edilmesini sağlayacaktır. Sistemin sağlıklı işleyebilmesi için sanayicilere tek bir Banka ile anlaşmaktansa bir kaç Banka ile anlaşarak silo bazında sistemin entegrasyonu önerilecektir. Bu sayede her Banka kendi silosuna müdahale etmiş olacak hem de kredi

risk tutarı ilgili silonun kapasitesi olacağı için temerküz risk oluşturmayacaktır.

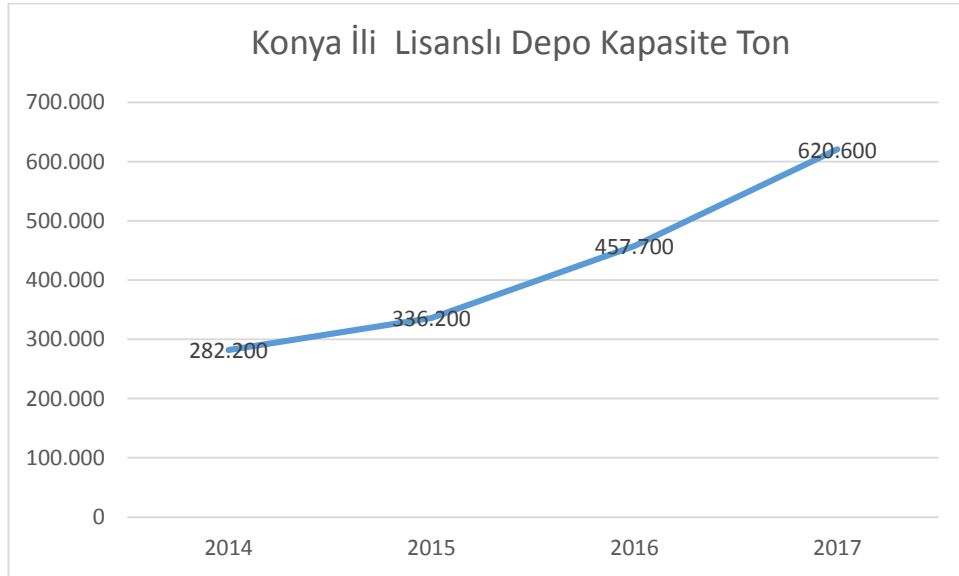
Hafta sonu ve uzun bayram tatillerinde üretimi devam edeceği için firma ve banka tatillerden önce görüşerek sistemi üreticinin talebi doğrultusunda kısmi olarak bloke çözüm önerileri ile faaliyetlerine devam etmeleri sağlanacaktır.

3.2. E-ERS SİSTEMİNİN YAYILMASI HALİNDE YARATABİLECEĞİ İŞLEM HACİMLERİ

Hali hazırda Elüs işlem hacimleri Borsa Konya ELÜS verileri, Gümrük ve Ticaret Bakanlığı, Türkiye İstatistik Kurumu verilerine dayanılarak ölçümlenmiştir. Ölçümlemenin daha sağlıklı yapılabilmesi sınırları Konya ili ve çevre ilçeleri olarak tespit edilmiştir. 2014 yılında Borsa Konya da ilk Elüs işlemleri gerçekleştirilmesi sebebi ile ölçümleme 2014 yılı ile 2017 yılsonu verileri arasında yapılmıştır. 2017 yılında Borsa Konya Platformuna Fındık ürünü eklenmiştir. Ölçümleme tarafında sadece hububat çalışıldığı için ilgili Fındık ürünü verileri 2017 yılında toplam ELÜS işlem hacimlerine dahil edilmemiştir.

Model kurulumunda ayrıca Konya ili ve ilçelerindeki toplam ekim alanı da tespit edilmeye çalışılarak maksimum ulaşabileceği değerde hesaplanmıştır.

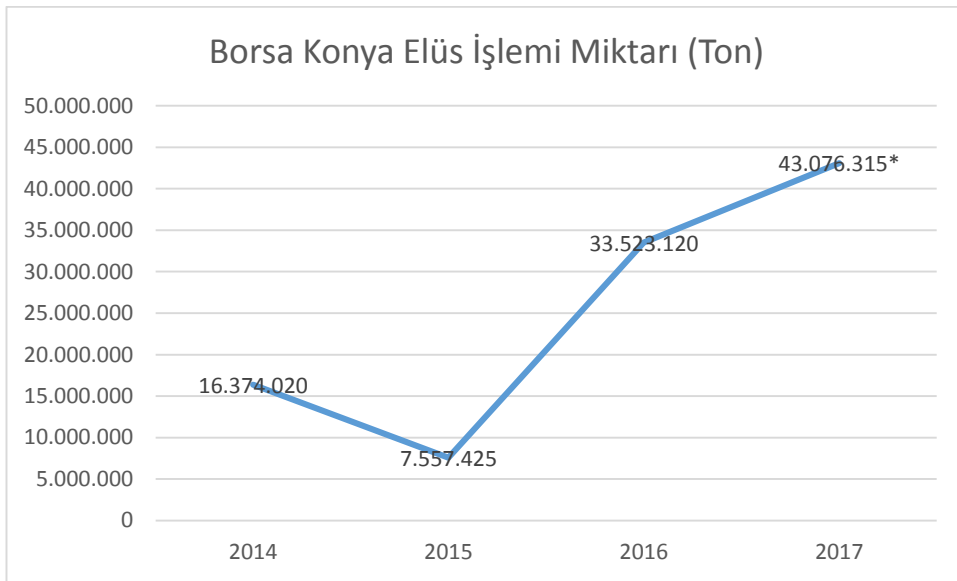
Grafik 4 : 2014-2017 yılları arası Konya İli Lisanslı Depo Kapasiteleri



Kaynak: GTB, İTGM

Gümrük ve Ticaret Bakanlığı verileri incelendiğinde Konya ili ve ilçelerinde kuruluş izni alan Lisanslı Depo İşletme kapasite artışı 2014 yılında 282.200 ton, 2013 yılında 336.200 ton, 2015 yılında 457.700 ton ve 2017 itibari ile 620.600 ton olarak gerçekleşmiştir. Grafik incelendiğinde yükselen bir trend te devam eden ivmenin 2016-2017 yılları arasında gerçekleştiği gözlenmektedir. Sektör araştırmaları ve devlet teşviklerinin de göz önüne alındığında önümüzdeki dönem için artışın aynı trend ile devam edeceği öngörülmektedir.

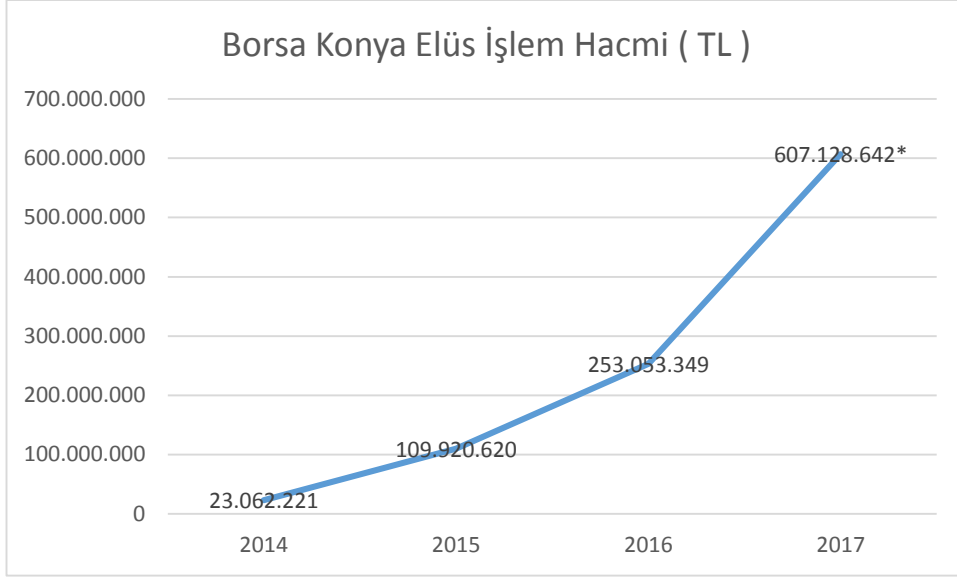
Grafik 5: 2014-2017 yılları arası Borsa Konya Elüs İşlem Miktarı (Ton)



Kaynak: Borsa Konya

2014 yılında ilk Elüs İşleminin Borsa Konya platformunda gerçekleşmesi ile 16.374.020 ton hububatın Elüs üzerinde ihracı gerçekleştiği tespit edilmiştir. İlgili yılda EK 1 detaylı incelemesinde o yılda Mısır ürününde yüksek miktarda işlem gerçekleştiği gözlenmektedir. 2015 yılında düşüş gözlemlense de asıl olarak 2014 yılındaki Mısır hacminin çıkarılması halinde artan bir trendde devam ettiği gözlemlenmektedir. 2016 yılında Elüs işlemlerinin tabana yayılması ve artan lisanslı depo kapasiteleri ile üretilen ürünlerin lisanslı depolarda muhafaza edilerek üretilen Elüs işlem miktarlarında artışına neden olmuştur.* Ek 4 Detaylı incelendiğinde Konya Borsa'da 2017 yılında Fındık ürününde işlem görmeye başlamıştır. Grafikte ilgili işlem miktarı doğru bir varsayım yapılması için sadece hububat işlem hacimleri dikkate alınarak veri oluşturulmuştur.

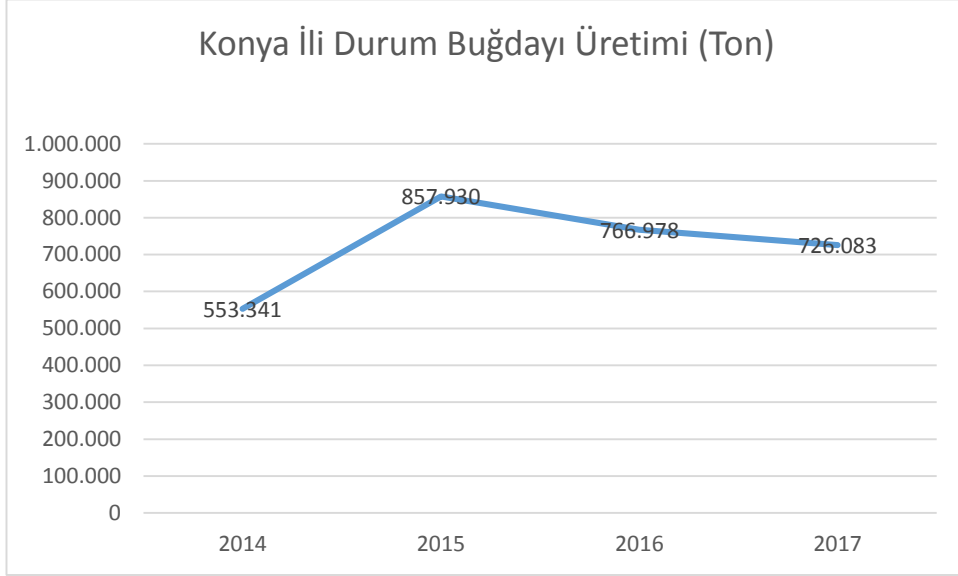
Grafik 6: 2014-2017 yılları arası Borsa Konya Elüs İşlem Hacmi (TL)



Kaynak: Borsa Konya

2014 yılında ilk işlem Elüs işleminin gerçekleşmesi ile 23.062.221 TL'lik işlem hacmi gerçekleşmiştir. 2015 yılında ivme kazanan işlem hacmi 2017 yılında sadece hububatta 607.128.642 TL ile yukarı yönlü trendini yakalamıştır. *Ek 4 Detaylı incelendiğinde Konya Borsa'da 2017 yılında Fındık ürününde işlem görmeye başlamıştır. Grafikte ilgili işlem miktarı doğru bir varsayım yapılması için sadece hububat işlem hacimleri dikkate alınarak veri oluşturulmuştur. Grafikte de görüldüğü üzere Elüs'ün bilinirliğinin artması ile işlem hacminin yoğunlaştığı gözlemlenmektedir. Yine burada devlet teşvikleri ile işlemlerin artışı gözlemlenmektedir. 2017 yılında düzenlenen yeni teşviklerinde etkili olduğu tespit edilmiştir.

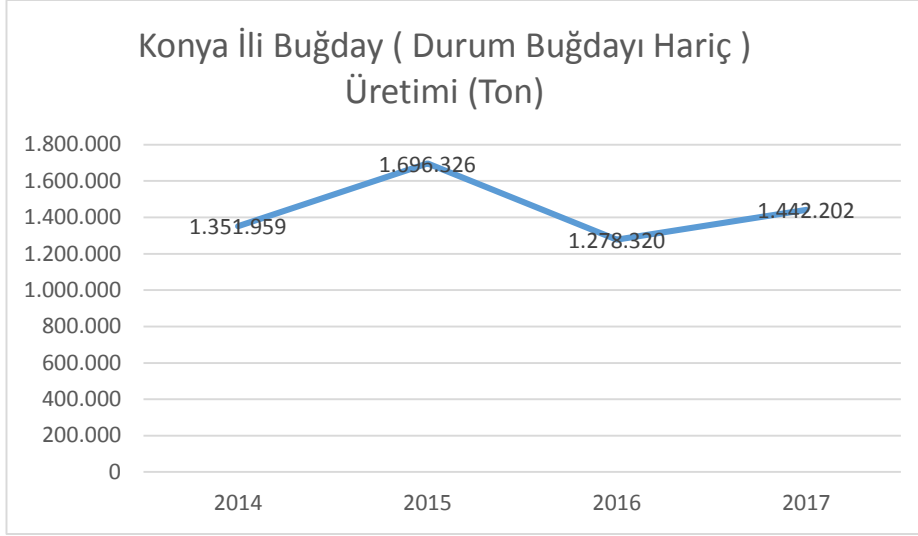
Grafik 7: Konya İli Durum Buğday Üretimi



Kaynak: Tük (2017 yılı, Ekim ayı sonu verileridir)

Konya ili ve ilçeleri verileri dikkate alınarak yapılan çalışmada artan makineleşme ve sulak alanlar ile üretim 2014 yılına göre artış göstermiştir. İlgili üretimde çiftçinin Durum Buğdayı tercih etme sebebi, hava koşulları gibi etmelerde etkili olmuştur. Tahıl ambarı olarak bilinen Konya ili ve ilçelerinde Durum Buğday üretimi Buğday üretime göre daha kısıtlı olduğu tespit edilmiştir.

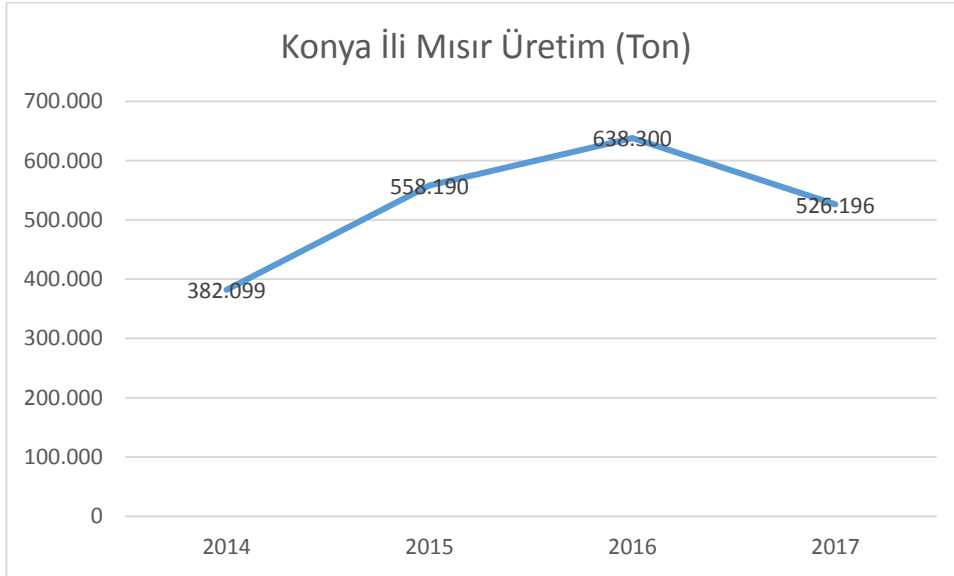
Grafik 8: Konya İli Buğday Üretimi (Ton) Durum Buğday Hariç



Kaynak: Tük(2017 yılı, Ekim ayı sonu verileridir)

Konya ili ve ilçelerinde Buğday Üretimi Yatay bir seyir ile devam etmiştir. Artan makineleşme ve sulak alanların genişlemesi ile üreticiler özellikle kıraç alanlar dahil üretim tercihi Buğday ürününden yana kullanmışlardır.

Grafik 9: Konya İli Mısır Üretimi (Ton)

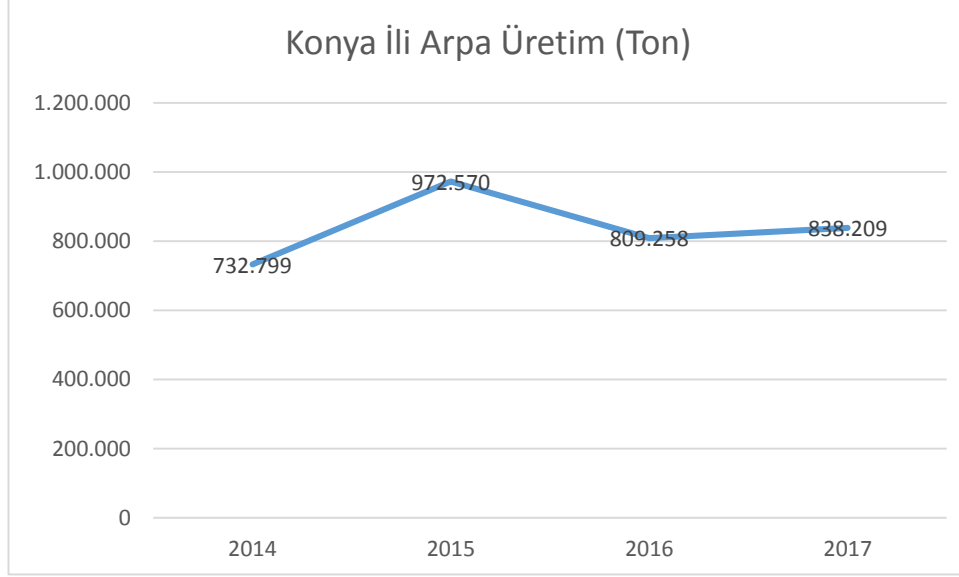


Kaynak: Tük (2017 yılı Ekim ayı sonu verileridir)

2014 yılına göre Mısır üretiminde yükselen trend Mısır Ürünün Damlama sulama sektöründe gelişmesi ve sulu arazilerin genişlemesinin etkisi ile Tane Mısır üretimi önce artan sonra yatay bir seyirde devam etmiştir. Silajlık mısır üretime ilgili data dahil

edilmemiştir. Burada istenilen veri secimi lisanslı depo standartlarına uygun Mısır Ürünün üretim trendini incelemektir.

Grafik 10 : Konya İli Arpa Üretimi (Ton)



Kaynak: Tük (2017 yılı, Ekim ayı sonu verileridir)

Arpa Üretimi Konya ili ve ilçelerinde 2 türde devam etmektedir. 1. Tür, Bira Üretimde kullanılan Biralık Arpa üretimi 2. Tür, Hayvan yemi olarak kullanılan Arpa üretimidir. Arpa üretimde ayrıca sulak arazide yetiştiren çiftçiler için ürünün erken hasat edilmesi ile ikinci ürün olarak Mısır ve Ay Çekirdeği üretimi yapabilmektedir. Bu durum göz önüne alındığında grafikte de görüldüğü üzere üretim yatay bir seyir ile devam etmektedir.

2014 yılı verilerine göre yapılan ölçümlemede Konya ili ve ilçelerinde Elüs'e konu olan Buğday, Durum Buğday, Arpa ve Mısır ürünlerinden toplam 3.020.198 ton hububat hasat edildiği tespit edilmiştir. İlgili ürünlerde 16.374.020 ton ve 23.062.221 TL tutarlı ELÜS işlemi gerçekleştirilmiştir. Konya ilinde kurulu lisanslı depo kapasitesi ise 2014 yılı sonu itibari ile 282.200 tondur.

2015 yılı verilerine göre yapılan ölçümlemede Konya ili ve ilçelerinde Elüs'e konu olan Buğday, Durum Buğday, Arpa ve Mısır ürünlerinden toplam 4.085.016 ton hububat hasat edildiği tespit edilmiştir. İlgili ürünlerde 7.557.425 ton ve 109.920.620 TL tutarlı

ELÜS işlemleri gerçekleşmiştir. Konya ilinde kurulu lisanslı depo kapasitesi ise 2015 yılı sonu itibari ile 336.200 tondur.

2016 yılı verilerine göre yapılan ölçümlemede Konya ili ve ilçelerinde Elüs'e konu olan Buğday, Durum Buğday, Arpa ve Mısır ürünlerinden toplam 3.492.856 ton hububat hasat edildiği tespit edilmiştir. İlgili ürünlerde 33.523.120 ton ve 253.053.349 TL tutarlı ELÜS işlemleri gerçekleşmiştir. Konya ilinde kurulu lisanslı depo kapasitesi ise 2016 yılı sonu itibari ile 457.700 tondur.

2017 yılı verilerine göre yapılan ölçümlemede Konya ili ve ilçelerinde Elüs'e konu olan Buğday, Durum Buğday, Arpa ve Mısır ürünlerinden toplam 3.532.690 ton hububat hasat edildiği tespit edilmiştir. İlgili ürünlerde 43.076.315 ton ve 607.128.642 TL tutarlı ELÜS işlemleri gerçekleşmiştir. Konya ilinde kurulu lisanslı depo kapasitesi ise 2017 yılı sonu itibari ile 620.600 tondur.

3.3. Lisanslı Depoda Muhafaza Edilen Emtia Ve Emtia Senetlerinin Finansman Aracı Olarak Kullanımı İçin Bir Model Önerisi

Tablo 5: Model Değişkenleri Verileri

YIL	Konya Lisanslı Depo Kapasite (Ton)	Borsa Konya Elüs İşlem Hacmi (Ton)	Konya Elüs İşlem Hacim (TL)	Konya İli Durum Buğdayı Üretim (Ton)	Konya İli Buğday (durum Buğdayı Hariç) Üretimi (Ton)	Konya İli Mısır Üretimi (Ton)	Konya İli Arpa Üretimi (Ton)
2014	282,200	16,374,020	23,062,221	553,341	1,351,959	382,099	732,799
2015	336,200	7,557,425	109,920,620	857,930	1,696,326	558,190	972,570
2016	457,700	33,523,120	253,053,349	766,978	1,278,320	638,300	809,258
2017	620,600	43,076,315	607,128,642	726,083	1,442,202	526,196	838,209

Model 2 farklı değişen üzerine kurulmuştur.

Bağımlı değişken: Konya Lisanslı Depo Kapasite Ton

Bağımsız değişken: Konya Elüs İşlem Hacim TL

Model Özeti

R	R Kare	Uyarlanmış R Kare	Std. Hata
0,961	0,924	0,886	0,050

- Predictors: (Constant), Konya Elüs İşlem Hacim TL
-

Yukarıdaki tabloda görüldüğü gibi belirleme katsayısı (R Square) 0,924 olarak elde edilmiştir. Belirleme katsayısının karekökü olan $R = 0,961$ değeri ise Konya Lisanslı Depo Kapasite (Ton) ile Konya Elüs İşlem Hacim (TL) değişkenleri arasında ki korelasyon katsayısının mutlak değerini göstermektedir.

Modelin anlamlılığına ilişkin çıktıları ise

ANOVA

	Toplam Kareler	SD	Ortalama Kare	F	p
Regresyon	0,063	1	0,063	24,344	0,039
Artık Değer	0,005	2	0,003		
Toplam	0,068	3			

- a. Dependent Variable: Konya Lisanslı Depo Kapasite Ton
b. Predictors: (Constant), Konya Elüs İşlem Hacim TL

Hipotezler

$$H_0 = \beta_1 = \beta_2 = \dots \beta_p = 0$$

$H_0 =$ En az biri sıfırdan farklıdır.

ANOVA tablosunda da görüldüğü gibi F değeri 24,344 ve $p -$ değeri 0,039 olarak bulunmuştur. $p -$ değeri α değerinden küçük olduğundan H_0 hipotezi reddedilir. Yani modelin anlamlı olduğu %95 güven düzeyinde söylenebilir. Tablonun *Sum of Squares* sütununda sırasıyla kareler toplamı yer almaktadır. Buna göre (Regresyon Kareler Toplamı)RKT=0,063 (Artık Kareler Toplamı)AKT=0.005 olduğu görülmektedir($p=0,039<0,05$).

Katsayılar

	Standardize Olmayan Katsayılar		Standardize Katsayılar	t	p
	B	Std. Hata	Beta		
Sabit	3,652	0,397		9,198	0,012
Borsa Konya Elüs İşlem Hacmi	0,240	0,049	0,961	4,934	0,039

a. Dependent Variable: Konya Lisanslı Depo Kapasite Ton

(β_0) katsayısı için önemlilik testi

$$H_0 = \beta_0$$

$$H_1 \neq \beta_0$$

Regresyon katsayılarına ilişkin sonuçlar incelendiğinde β_0 ve β_1 parametrelerinin tahminlerinin $b_0 = 3.652$ ve $b_1 = 0,240$ olduğu görülür. β_0 parametresinin anlamlılığı için yapılan testte t değeri 9,198 ve p değerinin 0,012 olduğu görülmektedir. $\alpha = 0,05$ 'den küçük olduğu için H_0 hipotezi reddedilir($p=0,012 < 0,05$).

(β_1) katsayısı için önemlilik testi

$$H_0 = \beta_1$$

$$H_1 \neq \beta_1$$

Bağımsız değişken(Konya Elüs İşlem Hacim TL) etkisi için yapılan testte t değeri 4,934 ve p değerinin 0,039 olduğu görülmektedir. $\alpha = 0,05$ 'den küçük olduğu için H_0 hipotezi reddedilir($p=0,039 < 0,05$).

Buna göre kurulacak basit doğrusal regresyon modeli;

$$\hat{y}_i = 3,652 + (0,240) \times (\text{Konya Elüs İşlem Hacim TL})$$

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

SONUÇ VE ÖNERİLER

Her üreticinin farklı üretim şekillerini kullanması, ürün standardı sorununu oluşturmakta, sürekli ve standart üretimin oluşturulması, ortak üretim yapmakla mümkün olabilir. Bu amaçla üretici birlikleri ya da stoklama ve işleme ihtisas depoculuğunu hayata geçirilmelidir.

Türkiye’de 2005 yılında Tarım Ürünleri Lisanslı Depoculuk Kanununun devreye girmesi ilk yıllarında sistemin yeni olması, başta üretici olmak üzere sanayici ve tüccarın yeteri kadar bilgiye sahip olmaması nedeni ile beklenen gelişmeyi gösterememiştir. İlgili yasanın yürürlüğe girmesi ve TMO-TOBB LİDAŞ’ın devlet desteği kurulumu sayesinde ulusal anlamda ilk işlemlerin gerçekleştirilmesi sağlanmıştır. Bu sayede ilk elektronik işlemlerde gerçekleştirilerek sektörde ilklerin yaşanmasına da neden olmuştur.

Yasanın ilk çıktığı yıllarda Lisanslı Depoculuk için faaliyet izni alan ve sistemin gelişmesi için yatırımların beklenenden az olması sebebi ile hükümetin bir dizi teşvikler ile yatırımcının Lisanslı Depoculuk faaliyetini desteklemiştir. Bu sayede yasal alt yapısı oluşturulmuştur.

Artan lisanslı depo kapasitesi incelendiğinde 2011 yılında ilk deponunun faaliyeti geçmesinin ardından kuruluş izni alan depo kapasitesinin 264.000 ton ile sınırlı kaldığı bu rakamın 2012 yılsonunda ancak 2 yeni lisanslı depo ile 404.000 tona ulaşmıştır.

Bakanlar Kurulu Kararı’na göre 2015 yılı için lisanslı depoculuk yatırımı yapacaklara 5 milyon liraya kadar düşük faizli kredi kullandırılmıştır. Yatırım kredilerinde yüzde 50, işletme kredilerinde ise yüzde 25 faiz indirimi uygulanmıştır.

2016 yılında büyük bir ivme kazanarak işletme sayısı yüzde 88, depolama kapasitesi de yüzde 94 artan lisanslı depoculuk sistemine, yeni yılda fındık, kuru kayısı, Antep fıstığı ve kuru üzüm de girmiştir.

Özellikler 2017 yılında sektörün çıkış yılı olarak gösterilebilir. Sektörün yatırım teşvikleri bu yılda daha fazla çıkarılması ile lisanslı depo yatırımları hız kesmeden devam etmiştir. 2017 yılsonu verileri incelendiğinde sektörde kuruluş izni alan lisanslı depo kapasitesinin 9.367.800 ton olduğu ve lisans alınan kapasitenin ise 1.713.200 ton olduğu tespit edilmiştir.

2017 yılını sıçrama yılı olarak kabul eden sektörde ELÜS işlem hacimleri de aynı ölçüde artış göstermiştir. Modelimizde Artan lisanslı depoculuk ile ELÜS işlem hacimlerinin regrasyon analizi yapılmış ilgili analiz sonucunda her iki değişkeninde bir biri ile bağlantılı olduğu tespit edilmiştir. Sistemi desteklemek üzere geliştirilen Elektronik Emtia Rehin sistemi (e-ERS) ile bu hacmin dahada artacağı belirlenmiştir.

e-ERS sayesinde Ticaret ve Gümrük Bakanlığı yetkililerinin her 15 günde bir ziyaretleride sona ereceği için bakanlık tarafında bir iş yününde de önüne geçilebilecektir.

e-ERS sayesinde Sigorta Şirketleri sigortalamış olduğu ürünlerin depoda olup olmadığını kontrol edebileceklerdir. Sigorta şirketlerine sigorta ettikleri ürünlerin bu sistem sayesinde elektronik olarak kontrolü önerilmektedir.

e-ERS sayesinde asıl hedeflenen Banka ve Katılım Bankalarının sisteme olan güvenin arttırılması işlem hacimlerinde artış sağlanabilecektir. Bu sayede özellikle sanayici tarafında kullanılan kredilerin düşük maliyet ile temin edilmesi ile üretilecek UN, Yağ ve Yem maddelerinin fiyat düşüşüne neden olacaktır. Bunun neticesinde enflasyonu tetikleyen temel tüketim maddeleri olan Ekmek, Et ve Yağ ürünlerinin fiyat artışları sınırlı ölçüde kalabilecektir.

e-ERS sistemi sayesinde bir yazılım firması tarafından yapılacak olan sistem alt yapısı ile depodaki ürünlerin hangi cins ve kalitede olduklarını tespitine yönelik olarak bir sistem geliştirilmesi önerilmektedir. Bu sayede kreditor kuruluşlar sadece ürünlerin fiziken kontrolü haricinde rehin aldıkları ürünlerin kalitesi içerik değerlerindeki kontrol edebileceklerdir.

KAYNAKLAR

ERBAY Recep, (2007), “Lisanslı Depoculuğun Ve Teslimata Bağlı İşlemlerin Türkiye Tarım Ürünleri Piyasasına ve Vadeli İşlemlere Olası Etkileri” İstanbul Ticaret Odası Yayınları, İstanbul.

GAZİANTEP Ticaret Borsası Hububat Lisanslı Depoculuk İşletmesi Fizibilite Raporu Eylül 2015 Sayfa 2

HACIOĞLU DENİZ Müjgân, ÖZÇELEBİ Oğuzhan, HOBİKOĞLU Elif, Küresel Rekabet Koşullarında Türkiye'de Lisanslı Depoculuğun Gelişmesinin Türk Tarım Ürünlerinin Rekabet Gücüne Etkisi, İktisat Fakültesi Mecmuası, 2011, 167-185

İPEKYOLU Kalkınma Ajansı, Lisanslı Depoculuk Tesisi Ön Fizibilite Raporu 2015 Sayfa 8

İPEKYOLU Kalkınma Ajansı, Hububat Lisanslı Depoculuk İşletmesi Fizibilite Raporu Sayfa 25

MEMİŞ Salih, KESKİN Dilara Tarımsal Mamullerde Lisanslı Depoculuk Sisteminin Rolü(The Role of The Licensed Warehousing System In Agricultural Products) / Yönetim ve Ekonomi Dergisi, 2015 Cilt 22, Sayı 2, Sayfa 629

MIZRAK Gürbüz, Ürün İhtisas Borsacılığı Sisteminde Lisanslı Depoculuğun Yeri Mart 2008, Ordu Ticaret Borsası

ÖZTÜRK, Ayşegül (2011) Etkin Depo Yönetimi Ve Lojistik Depoların Etkin Depo Stratejileri Üzerine Bir Araştırma, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Ticaret Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul

RESMİ GAZETE, 5300 Sayılı Tarım Ürünleri Lisanslı Depoculuk Kanunu,

SEYİTOĞLU Halil, (2001, Sayfa 378) “Uluslararası Finans” Güzem Yayınları, İstanbul

TİRYAKIOĞLU LİGVANİ Münevver, ARTUKOĞLU Metin, Sofralık Zeytin Üretimi, Pazarlaması, Sorunlar ve Çözüm Önerileri: Akhisar İlçesi Örneği, Ege Üniv. Ziraat Fak. Derg., 2015, 52 (2):131-139

TOPRAK Mahsulleri Ofisi Genel Müdürlüğü 2016 Yılı Hububat Raporu

TOSUN Duygu, SAVRAN Kerem, NİYAZ Özge Can , KESKİN Berkay, DEMİRBAŞ Nevin, The Evaluation Of The Warehouse Receipt System For Agro-Food Products In Turkey, Anadolu Tarım Bilim. Dergisi, 2014,29(3):240-247

TUTAR, Bülent. (2010). Adana İli Ve İlçelerindeki Yatay Betonarme Hububat Depo Yapılarının Mevcut Durumu, Geliştirme Olanakları, Planlanması Ve Lisanslı Depoculuk, Yüksek Lisans Tezi, Çukurova Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Adana

Web Kaynakları;

DÜNYA Gazetesi Web Sitesi, Erişim Tarihi: 07.07.2017
<http://www.dunya.com/ekonomi/bu-yil-4-urun-daha-lisansli-depolara-giriyor-haberi-344163>

EXİMBANK, Web Sitesi, Erişim Tarihi 01.02.2017
<https://www.eximbank.gov.tr/tr/urun-ve-hizmetlerimiz/krediler>

İÇ TİCARET Genel Müdürlüğü Web Sitesi (2017a) Erişim Tarihi 06.05.2017
<http://icticaret.gtb.gov.tr/hizmetler/lisansli-depoculuk-ve-urun-ihhtisas-borsaciligi/kurulus-ve-faaliyet-izinleri/lisansli-depo-isletmeleri>

İÇ TİCARET Genel Müdürlüğü Web Sitesi (2017b) Erişim Tarihi 09.06.2017
<http://icticaret.gtb.gov.tr/sikca-sorulan-sorular/lisansli-depoculuk-ve-urun-ihhtisas-borsaciligi#12>

İŞVARANT, Web Sitesi, Erişim Tarihi 05.08.2017
www.isvarant.com/varant-nedir.aspx

MEVZUAT.GOV.TR Tarım Ürünleri Lisanslı Depoculuk Kanunu, Erişim Tarihi:
05.05.2017 <http://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.5300.pdf>

MİLLİYET Gazetesi Web Sitesi, Erişim Tarihi 02.05.2017
<http://www.milliyet.com.tr/devletin-lisansli-depoculugun-gelistirilmesi-ankara-yerelhaber-492665/>

TRADEMASTER Web Sitesi, Erişim Tarihi 09.06.2017
<http://www.trademaster.com.tr/ueruenler/varant/varant-nedir.aspx>

TÜİK, Web Sitesi, Erişim Tarihi 30.11.2017
<https://biruni.tuik.gov.tr/medas/?kn=92&locale=tr>

TÜRK Dil Kurumu, Web Sitesi, Erişim Tarihi 31.10.2017
http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_bts&view=bts&kategori1=veritbn&kelim esec=203785

TÜRKİYE İhracatçılar Meclisi (TİM) Web Sitesi, Erişim Tarihi 01.08.2017
<http://www.tim.org.tr/tr/ihracat-yatirim-tesvikleri-eximbank-ihracat-kredileri.html>

QNB Finansbank Web Sitesi, Erişim Tarihi 25.07.2017
<https://www.qnbfinansbank.com/Bankacilik/pdf/dis-ticaret-urun-brosuru.pdf>

EK : 1

Tarımsal Ürün ve Emtia İhtisas Piyasaları		ELÜSBÜLTENİ 01.01.2014-31.12.2014					
ISIN KODU	ÜRÜN ADI	EN AZ	EN ÇOK	ORTA-LAMA	MİKTAR (KG)	İŞLEM HACMİ(TL)	İŞLEM ADEDİ
TRXGKTA11416	ARPA HAYVAN BESLEME AMAÇLI 2.SINIF	0,7500	0,7500	0,7500	8.493.360	6.370.020	125
TRXTYTB71412	BUĞDAY MAKARNALIK 3.SINIF SERT	0,8700	0,8900	0,8884	1.429.740	2.540.271	28
TRXGKTBG1413	BUĞDAY KIRIMIZI DÜŞÜK VASIFLI EKMEKLİK	0,8550	0,8550	0,8550	2.260.380	1.932.625	36
TRXGKTBA1419	BUĞDAY EKMEKLİK KIRMIZI DİĞER 3.SINIF	0,7990	0,8550	0,8538	26.000	2.005.654	38
TRXKTUB01416	BUĞDAY EKMEKLİK KIRMIZI SERT 2.SINIF	0,8000	0,8000	0,8000	28.780	23.024	1
TRXKTUB31413	BUĞDAY EKMEKLİK BEYAZ DİĞER 2.SINIF	0,7700	0,8000	0,7871	28.640	120.659	7
TRXKTUA01418	ARPA HAYVAN BESLEME AMAÇLI 2.SINIF	0,6370	0,6500	0,6422	30.180	60.550	4
TRXKTUB11411	BUĞDAY EKMEKLİK KIRMIZI SERT 3.SINIF	0,7600	0,8000	0,7887	279.960	622.036	28
TRXKTUB21414	BUĞDAY KIRMIZI SERT DÜŞÜK VASIFLI EKME	0,7400	0,8350	0,7775	84.800	348.069	19
TRXKTUB41412	BUĞDAY EKMEKLİK BEYAZ DİĞER 3.SINIF	0,7550	0,9000	0,7816	186.120	1.825.484	87
TRXKTUB'1411	BUĞDAY BEYAZ DİĞER DÜŞÜK VASIFLI EKME	0,6880	0,8050	0,7734	129.340	2.394.477	116
TRXKTUB11423	BUĞDAY EKMEKLİK BEYAZ DİĞER 4.SINIF	0,7670	0,7850	0,7707	96.720	79.352	5
TRXTYTB61413	BUĞDAY KIRMIZI DÜŞÜK VASIFLI EKMEKLİK	0,7800	0,8000	0,7900	3.000.000	4.740.000	50
TOPLAM					16.074.020	23.062.221	544
KAYNAK : BORSA KONYA							

EK : 2

Tarımsal Ürün ve Emtia İhtisas Piyasaları http://www.borsakonya.org.tr/		ELÜSBÜLTENİ 01.01.2015-31.12.2015					
ISINKODU	ÜRÜN ADI	ENAZ	ENÇOK	ORTALAMA	MİKTAR(KG)	İŞLEM HACMİ (TL)	İŞLEM ADEDİ
TRXGKTA1141	ARPAHAYVANBESLEMEAMAÇLI	0,7250	0,7600	0,7404	500.000	7.640.764	56
TRXGKTBG141	BUĞDAY BEYAZ DÜŞÜKVASIFLI	0,8300	0,8600	0,8373	96.700	2.046.793	17
TRXGKTBG141	BUĞDAY KIRMIZI DÜŞÜKVASIFLI	0,8200	0,8700	0,8646	25.720	542.706	7
TRXGKTBB141	BUĞDAY EKMEKLİK KIRMIZI	0,8750	0,8800	0,8800	60.000	6.828.500	7
TRXGKTBA141	BUĞDAY EKMEKLİK KIRMIZI	0,8300	0,8800	0,8385	61.200	9.466.681	96
TRXYTBTB61413	BUGDAY KIRMIZI DÜŞÜKVASIFLI	0,7800	0,7800	0,7800	1.500.000	1.170.000	10
TRXYTBTB91410	BUGDAY DÜŞÜKVASIFLI	0,9710	0,9710	0,9710	4.033.570	3.916.597	25
TRXASLA11518	ARPA, HAYVANBESLEMEAMAÇLI,	0,5910	0,6870	0,6816	14.720	803.090	14
TRXASLA21517	ARPA, HAYVANBESLEMEAMAÇLI,	0,5880	0,6920	0,6751	71.240	1.247.241	20
TRXASLB31514	BUĞDAY MAKARNALIK,	0,7840	0,8900	0,8780	57.080	9.276.258	149
TRXASLB61511	EKMEKLİK KIRMIZI ESPERİSERT	1,0000	1,0000	1,0000	80.060	147.900	6
TRXASLB71510	BUĞDAY, EKMEKLİK, KIRMIZI	0,9900	1,0500	1,0087	69.940	446.929	13
TRXASLBF1519	BUĞDAY, EKMEKLİK, DİĞER	0,6880	0,8700	0,7416	125.140	131.580	3
TRXASLBG151	BUĞDAY, EKMEKLİK,	0,6770	0,7500	0,6889	70.660	1.363.598	23
TRXASLBI1516	BUĞDAY, EKMEKLİK, BEYAZ	0,9400	0,9400	0,9400	24.340	22.880	1
TRXASLBS1514	BUĞDAY, EKMEKLİK, DİĞER	0,6790	0,6880	0,6835	25.440	34.776	2
TRXASLBT1513	BUĞDAY, EKMEKLİK,	0,6880	0,6880	0,6880	66.000	45.408	2
TRXASLI41518	MISIR, AT DİŞİ, DÜŞÜKVASIFLI	0,6700	0,7500	0,7116	88.355	867.907	16
TRXTOPB21515	BUGDAY MAKARNALIKNO:3-	0,8600	0,8850	0,8791	133.460	340.284	11
TRXTOPB31514	BUGDAY DÜŞÜKVASIFLI	0,7900	0,8500	0,8449	18.720	184.789	3
TRXTOP141518	AT DİŞİ MISIR, DÜŞÜKVASIFLI	0,5250	0,6950	0,6391	272.820	44.605.820	1.531
TRXKTUA1151	ARPA, HAYVANBESLEMEAMAÇLI,	0,5100	0,6140	0,5770	11.980	1.960.108	131
TRXKTUB7151	EKMEKLİK BUĞDAY, BEYAZ,	0,5290	0,9110	0,6707	46.720	10.650.510	498
TRXKTUB3151	EKMEKLİK BUĞDAY, KIRMIZI,	0,5750	0,7100	0,6721	8.180	2.366.140	120
TRXKTUB1151	EKMEKLİK BUĞDAY, KIRMIZI,	0,6500	0,7300	0,6938	22.940	1.267.601	61
TRXKTUB5151	EKMEKLİK BUĞDAY, BEYAZ,	0,6150	0,7300	0,6887	27.440	1.254.437	57
TRXKTUB6151	EKMEKLİK BUĞDAY, BEYAZ,	0,6010	0,6960	0,6644	45.000	1.291.324	60
TOPLAM					7.557.425	109.920.620	2.939
KAYNAK : BORSA KONYA							

EK : 3

Tarımsal Ürünve Emtia İhtisas Piyasaları http://www.borsakonya.org.tr/		ELÜSBÜLTENİ 01.01.2016-31.12.2016					
ISIN KODU	ÜRÜN ADI	EN AZ	EN ÇOK	ORTALAMA	MİKTAR(KG)	İŞLEM HACMİ(TL)	İŞLEM ADEDİ
TRXGKTBG1413	BUĞDAY KIRMIZI DÜŞÜK VASIFLI EKMEKLİK	0,87	0,88	0,8743	100.000	3.549.508	30
TRXGKTBB1418	BUĞDAY EKMEKLİK KIRMIZI DİĞER 4.SINIF	0,88	0,885	0,8835	400.000	3.795.604	31
TRXGKTBA1419	BUĞDAY EKMEKLİK KIRMIZI DİĞER 3.SINIF	0,885	0,89	0,8892	248.000	6.142.070	47
TRXASLA11518	ARPA, HAYVAN BESLEME AMAÇLI, 2 SINIF	0,687	0,725	0,6932	369.640	309.567	6
TRXASLA21517	ARPA, HAYVAN BESLEME AMAÇLI, YEMLİK	0,685	0,74	0,6895	40.820	802.436	11
TRXASLB61511	EKMEKLİK KIRMIZI ESPERİA SERT BUĞDAY 2.	0,91	0,91	0,91	86.480	78.697	1
TRXASLB71510	BUĞDAY, EKMEKLİK, KIRMIZI SERT, ESPERİA	0,92	0,92	0,92	54.000	131.634	5
TRXASLBG1518	BUĞDAY, EKMEKLİK, DÜŞÜK VASIFLI KIRMIZI	0,825	0,92	0,8647	11.560	83.858	4
TRXASLI41518	MISIR, ATDIŞI, DÜŞÜK VASIFLI MISIR	0,76	0,825	0,7997	2.000.000	8.355.924	90
TRXGKTB51410	BUĞDAY EKMEKLİK BEYAZ SERT 2.SINIF	0,72	0,72	0,72	1.278.440	920.477	9
TRXTOPA11518	ARPA HAYVAN BESLEME AMAÇLI NO:2- 2. SINIF	0,723	0,723	0,723	22.500	16.268	3
TRXTOP141518	AT DIŞI MISIR , DÜŞÜK VASIFLI	0,554	0,85	0,7505	353.000	24.632.680	323
TRXTOP101611	AT DIŞI MISIR 3 SINIF	0,593	0,705	0,667	500.000	45.676.440	1024
TRXTOPA01618	ARPA, HAYVAN BESLEME AMAÇLI, 2. SINIF	0,723	0,76	0,7438	22.500	221.459	12
TRXTOP111610	AT DIŞI MISIR DÜŞÜK VASIFLI	0,604	0,695	0,6627	25.020	2.555.347	139
TRXTOP101629	MISIR AT DIŞI 3. SINIF	0,625	0,76	0,7013	3.030.020	22.425.740	450
TRXGKTBA1617	BU*DAY EKMEKLİK KIRMIZI DI*ER 3.SINIF	0,8013	0,95	0,8855	143.920	13.466.250	164
TRXGKTBB1616	BU*DAY EKMEKLİK KIRMIZI DI*ER 4.SINIF	0,7895	0,915	0,8448	2.723.880	4.168.820	58
TRXGKTBG1611	BU*DAY EKMEKLİK KIRMIZI DÜŞÜK	0,765	0,8	0,7999	4.762.720	5.007.509	45
TRXGKTA11614	ARPA HAYVAN BESLEME AMAÇLI, 2.SINIF	0,7	0,785	0,7084	3.600.000	8.068.906	78
TRXGKTBG1512	EKMEKLİK BUĞDAY, KIRMIZI, DÜŞÜK VASIFLI	0,72	0,795	0,7601	1.278.440	22.017.420	206
TRXGKTA11515	ARPA HAYVAN BESLEME AMAÇLI, 2.SINIF	0,64	0,7	0,6695	600.000	8.169.581	83
TRXKTUB11613	BU*DAY EKMEKLİK KIRMIZI SERT 3. SINIF	0,74	0,9424	0,851	32.440	2.587.183	102
TRXKTUB21612	BU*DAY EKMEKLİK KIRMIZI SERT 4. SINIF	0,73	0,9246	0,8495	22.740	5.669.281	188
TRXKTUB31611	BU*DAY KIRMIZI DÜŞÜK VASIFLI EKMEKLİK	0,7	0,82	0,7733	29.920	3.748.718	163
TRXKTUB51619	BU*DAY EKMEKLİK BEYAZ DİĞER 3. SINIF	0,747	0,93	0,8286	4.240	2.612.908	94
TRXKTUB61618	BU*DAY EKMEKLİK BEYAZ DİĞER 4. SINIF	0,728	0,8713	0,8033	30.260	7.344.890	233
TRXKTUB71617	BU*DAY BEYAZ DÜŞÜK VASIFLI EKMEKLİK	0,708	0,8	0,7634	100.860	6.479.392	277
TRXKTUA11615	ARPA HAYVAN BESLEME AMAÇLI 2. SINIF	0,627	0,685	0,6778	21.820	2.469.921	109
TRX(ALA11615)	ARPA HAYVAN BESLEME AMAÇLI 2 SINIF	0,74	0,74	0,74	37.920	28.061	1
TRXASLI31618	MISIR AT DIŞI 4.SINIF	0,7215	0,785	0,7291	2.341.340	13.823.740	585
TRX(ALB31611)	BU*DAY EKMEKLİK KIRMIZI SERT 4 SINIF	0,849	0,915	0,8879	81.320	175.711	2
TRX(ALB61618)	BU*DAY EKMEKLİK KIRMIZI DİĞER 3 SINIF	0,868	0,893	0,882	54.820	110.362	2
TRX(ALI01627)	MISIR AT DIŞI 1 SINIF	0,598	0,723	0,6741	2.459.360	10.013.470	173
TRX(ALI11626)	AT DIŞI MISIR 2.SINIF	0,672	0,695	0,691	17.580	70.416	2
TRXSRCI21612	MISIRATDIŞI4SINIF	0,69	0,7363	0,7296	2.465.020	4.457.156	131
TRXKNGI31618	ATDIŞI4. SINIF	0,7215	0,7363	0,7337	610.340	1.333.535	59
TRXKLDI01612	AT DIŞI MISIRLAR	0,61	0,735	0,6886	328.200	5.721.187	118
TRXASLI41617	MISIR AT DIŞI DÜŞÜK VASIFLI	0,705	0,705	0,705	1.134.000	1.089.225	11
TRXMATH11616	MISIR AT DIŞI DÜŞÜK VASIFLI	0,82	0,82	0,82	2.100.000	1.722.000	14
TOPLAM					33.523.120	250.053.349	5.083
KAYNAK : BORSA KONYA							

Tarımsal Ürün ve Emtia İhtisas Piyasaları http://www.borsakonya.org.tr/		ELÜSBÜLTENİ 01.01.2017-22.12.2017 (FINDIK HARİÇ)					
İSİN KODU	ÜRÜN ADI	EN AZ	EN ÇOK	ORTALAMA	MİKTAR(KG)	İŞLEM HACMİ(TL)	İŞLEM ADEDİ
TRXCKRB21515	BUĞDAY, EKMEKLIK, DÜŞÜK VASIFLI KIRMIZI	0,92	0,92	0,92	4.298.000	5.133.600	41
TRXASLBG1518	BUĞDAY, EKMEKLIK, DÜŞÜK VASIFLI KIRMIZI	0,92	0,92	0,92	4.298.000	3.954.160	30
TRXTOPI01611	AT Dişi MISIR 3 SINIF	0,79	0,925	0,8751	7.300	29.647.150	178
TRXTOPI01629	MISIR AT Dişi 3. SINIF	0,725	0,93	0,8359	50.580	15.433.650	175
TRXGKTBA1617	BUGDAY EKMEKLIK KIRMIZI DiĞER 3.SINIF	0,919	0,95	0,9338	150.000	1.565.123	13
TRXGKTBB1616	BUGDAY EKMEKLIK KIRMIZI DiĞER 4.SINIF	0,9	0,95	0,9275	150.000	3.005.574	25
TRXGKTBG1611	BUGDAY EKMEKLIK KIRMIZI DÜŞÜK	0,845	0,925	0,9138	150.000	5.720.723	44
TRXGKTA11614	ARPA HAYVAN BESLEME AMAÇLI, 2.SINIF	0,78	0,87	0,8138	300.000	8.488.505	74
TRXGKTBG1512	EKMEKLIK BUĞDAY, KIRMIZI, DÜŞÜK VASIFLI	0,84	0,94	0,8626	150.000	1.628.727	14
TRXKTUB51619	BUGDAY EKMEKLIK BEYAZ DiĞER 3. SINIF	0,93	0,93	0,93	1.735.720	1.614.220	12
TRXKTUB61618	BUGDAY EKMEKLIK BEYAZ DiĞER 4. SINIF	0,78	0,915	0,91	360	3.668.077	31
TRXKTUA11615	ARPA HAYVAN BESLEME AMAÇLI 2. SINIF	0,745	0,745	0,745	14.800	11.026	1
TRXYALA11615	ARPA HAYVAN BESLEME AMAÇLI 2 SINIF	0,76	0,8	0,7871	26.060	63.422	3
TRXASLI31618	MISIR AT Dişi 4.SINIF	0,77	0,93	0,8495	98.720	21.014.340	204
TRXXBMB11708	BUGDAY EKMEKLIK KIRMIZI SERT İTHAL AB	1,2	1,2	1,2	200.000	2.438.592	7
TRXYALI01627	MISIR AT Dişi 1 SINIF	0,667	0,92	0,8992	84.760	6.184.879	51
TRXYALI11626	AT Dişi MISIR 2.SINIF	0,657	0,657	0,657	79.560	52.271	1
TRXSRCI11613	MISIRATDişi3SINIF	0,76	0,905	0,7753	138.080	721.330	8
TRXSRCI21612	MISIRATDişi4SINIF	0,775	0,905	0,8434	505.000	7.001.699	71
TRXKNGI31618	ATDişi4. SINIF	0,775	0,84	0,7813	900.000	2.240.282	20
TRXKLB51612	EKMEKLIK BUĞDAY, KIRMIZI DiĞER, 4 SINIF	0,88	0,915	0,8962	87.980	287.570	5
TRXKLA11618	ARPA, HAYVAN BESLEME AMAÇLI, 2.SINIF	0,719	0,824	0,8047	73.000	392.586	7
TRXKLDI01612	AT Dişi MISIRLAR	0,697	0,929	0,8094	113.000	3.212.551	51
TRXASLI41617	MISIR AT Dişi DÜŞÜK VASIFLI	0,82	0,91	0,8665	2.116.000	10.484.750	84
TRXMATI11616	MISIR AT Dişi DÜŞÜK VASIFLI	0,825	0,93	0,9	1.050.000	17.720.460	134
TRXMATI31614	MISIR AT Dişi DÜŞÜK VASIFLI	0,855	0,9	0,8932	300.000	10.442.170	78
TRXXBMB11744	BUGDAY EKMEKLIK KIRMIZI SERT RUS BUĞDAY	1,13	1,13	1,13	102.860	116.232	1
TRXXBMB11777	BUGDAY EKMEKLIK KIRMIZI SERT 4. SINIF	0,93	0,95	0,9414	450.000	980.976	7
TRXXBMB117K6	BUGDAY KIRMIZI DÜŞÜK VASIFLI EKMEKLIK	0,915	0,955	0,916	450.000	4.099.055	31
TRXASLB61610	BUĞDAY, EKMEKLIK, KIRMIZI SERT, ESPERIA	1,15	1,15	1,15	25.000	345.667	5
TRXXBMB01513	BUGDAY KIRMIZI DÜŞÜK VASIFLI EKMEKLIK -	0,915	0,915	0,915	300.000	3.397.395	25
TRXMATA01614	ARPA HAYVAN BESLEME AMAÇLI 1. SINIF	0,97	0,97	0,97	1.444.360	1.401.029	10
TRXXBMB11611	BUĞDAY EKMEKLIK KIRMIZI SERT RUS BUĞDAY	1,025	1,155	1,1455	300.000	8.694.874	34
TRXKTUA21713	ARPA HAYVAN BESLEME AMAÇLI YEMLİK	0,8	0,835	0,8237	62.020	479.896	24
TRXKTUB21711	BUGDAY EKMEKLIK KIRMIZI SERT 4. SINIF	0,82	0,9776	0,8935	264.780	6.390.527	274
TRXKTUB31710	BUGDAY KIRMIZI DÜŞÜK VASIFLI EKMEKLIK	0,775	0,88	0,8298	267.180	1.882.746	90
TRXKTUB61717	BUGDAY EKMEKLIK BEYAZ DiĞER 4. SINIF	0,807	0,94	0,8649	181.380	7.372.341	252
TRXKTUB71716	BUGDAY BEYAZ DÜŞÜK VASIFLI EKMEKLIK	0,792	0,885	0,8229	44.900	2.079.854	95
TRXKTUB81715	BUGDAY DÜŞÜK VASIFLI MAKARNALIK	0,812	0,88	0,8452	16.760	161.828	10
TRXKTUB91714	BUGDAY MAKARNALIK 3. SINIF	0,84	1,0366	0,9562	12.900	3.937.941	64
TRXGKTBB91713	BUGDAY EKMEKLIK KIRMIZI DiĞER 2. SINIF	0,86	0,9316	0,9035	27.060	6.499.438	149
TRXGKTBA1716	BUGDAY EKMEKLIK KIRMIZI DiĞER 3. SINIF	0,8453	0,9247	0,8951	34.820	13.639.020	156
TRXGKTBB1715	BUGDAY EKMEKLIK KIRMIZI DiĞER 4. SINIF	0,8156	0,909	0,8923	51.960	5.355.798	72
TRXGKTBG1710	BUGDAY KIRMIZI DÜŞÜK VASIFLI EKMEKLIK	0,8	0,895	0,8858	6.220	1.164.205	15
TRXMATA01713	ARPA HAYVAN BESLEME AMAÇLI 1. SINIF	0,88	0,88	0,88	25.000	976.941	6
TRXMATA11712	ARPA HAYVAN BESLEME AMAÇLI 2. SINIF	0,88	0,9	0,8801	12.080	3.787.163	12
TRXMATB01711	BUGDAY KIRMIZI DÜŞÜK VASIFLI EKMEKLIK	0,85	0,85	0,85	1.050.000	2.554.233	7
TRXYALA01715	ARPA HAYVAN BESLEME AMAÇLI 1. SINIF	0,834	0,834	0,834	25.000	20.850	1
TRXYALA11714	ARPA HAYVAN BESLEME AMAÇLI 2. SINIF	0,823	0,845	0,8357	26.220	403.396	17
TRXYALA21713	ARPA HAYVAN BESLEME AMAÇLI YEMLİK	0,823	0,827	0,8237	14.660	69.553	3
TRXYALB11738	BUGDAY EKMEKLIK KIRMIZI DiĞER 2. SINIF	0,858	0,923	0,8954	102.680	395.203	22
TRXYALB11746	BUGDAY EKMEKLIK KIRMIZI SERT 2. SINIF	0,878	0,9895	0,9395	97.860	964.900	50
TRXYALB21729	BUGDAY EKMEKLIK BEYAZ DiĞER 3. SINIF	0,923	0,923	0,923	32.220	29.739	1
TRXYALB21737	BUGDAY EKMEKLIK KIRMIZI DiĞER 3. SINIF	0,833	0,941	0,9001	5.000	1.551.521	50
TRXYALB21745	BUGDAY EKMEKLIK KIRMIZI SERT 3. SINIF	0,873	0,9835	0,928	36.540	768.639	42

ISIN KODU	ÜRÜN ADI	EN AZ	EN ÇOK	ORTALAMA	MİKTAR(KG)	İŞLEM HACMİ(TL)	İŞLEM ADEDİ
TRXYALB31710	BUGDAY DÜŞÜK VASIFLI MAKARNALIK	0,923	0,923	0,923	5.980	5.520	1
TRXYALB41727	BUGDAY KIRMIZI DÜŞÜK VASIFLI EKMEKLIK	0,83	0,943	0,8569	21.300	1.209.345	72
TRXYALI31715	MISIR AT DIŞI 4. SINIF	0,72	0,865	0,8207	307.180	4.369.747	32
TRXASLA21715	ARPA HAYVAN BESLEME AMAÇLI YEMLİK	0,83	0,84	0,8354	57.140	102.866	2
TRXASLB21713	BUGDAY MAKARNALIK 3. SINIF	0,9436	1,047	0,9892	30.680	3.326.449	49
TRXASLB61719	BUGDAY EKMEKLIK KIRMIZI SERT ESPERIA 3.	1	1.125	1,1132	15.000	2.810.694	17
TRXASLBA1712	BUGDAY EKMEKLIK KIRMIZI SERT 3. SINIF	0,9093	0,999	0,9596	63.820	439.787	11
TRXASLBE1718	BUGDAY EKMEKLIK KIRMIZI DIĞER 3. SINIF	0,8749	0,946	0,9281	14.200	1.176.242	35
TRXASLI31717	MISIR AT DIŞI 4. SINIF	0,838	0,838	0,838	70.000	58.660	1
TRXASLI41716	MISIR AT DIŞI DÜŞÜK VASIFLI	0,85	0,85	0,85	2.000.000	1.700.000	4
TRXAVSB11713	BUĞDAY MAKARNALIK 2. SINIF	0,9332	1,0465	0,9931	809.600	8.549.328	418
TRXAVSB21712	BUĞDAY MAKARNALIK 2. SINIF	0,897	1,0396	0,9697	230.880	5.540.475	318
TRXAVSBA1710	BUĞDAY EKMEKLIK KIRMIZI SERT 3. SINIF	0,96	0,98	0,9674	127.520	151.770	5
TRXAVSBN1715	BUĞDAY EKMEKLIK BEYAZ DIĞER 3. SINIF	0,98	1,18	1,0444	220.400	361.696	13
TRXAVSI31716	MISIR AT DIŞI 4. SINIF	0,753	0,83	0,8105	29.220	8.712.764	43
TRXAVSI41715	MISIR AT DIŞI DÜŞÜK VASIFLI	0,76	0,86	0,7949	66.140	3.959.352	52
TRXLDA11717	ARPA HAYVAN BESLEME AMAÇLI 2. SINIF	0,751	0,921	0,8485	128.320	1.299.542	31
TRXLDB11715	BUĞDAY EKMEKLIK KIRMIZI SERT 3. SINIF	0,825	0,9528	0,8971	51.080	488.623	23
TRXLDB41712	BUĞDAY EKMEKLIK KIRMIZI DIĞER 3. SINIF	0,815	1	0,9076	64.360	1.839.740	51
TRXLDBA1717	BUĞDAY KIRMIZI DÜŞÜK VASIFLI EKMEKLIK	0,815	0,91	0,8759	20.100	113.048	4
TRXKLDI01711	MISIR AT DIŞI 3. SINIF	0,761	0,864	0,8239	239.760	5.766.652	74
TRXTETB11717	BUĞDAY EKMEKLIK KIRMIZI SERT 2. SINIF	0,91	0,9895	0,9628	38.540	4.774.367	161
TRXTETB21716	BUĞDAY EKMEKLIK KIRMIZI SERT 3. SINIF	0,8979	0,9895	0,9471	99.020	4.591.697	147
TRXTETB31715	BUĞDAY EKMEKLIK KIRMIZI SERT 4. SINIF	0,874	0,9803	0,9231	21.860	1.908.090	70
TRXTETB51713	BUĞDAY EKMEKLIK KIRMIZI DIĞER 2. SINIF	0,875	0,9583	0,9008	71.020	7.485.714	171
TRXTETB61712	BUĞDAY EKMEKLIK KIRMIZI DIĞER 3. SINIF	0,8361	0,95	0,8916	22.960	6.705.317	182
TRXTETB71711	BUĞDAY EKMEKLIK KIRMIZI DIĞER 4. SINIF	0,8078	0,9325	0,8769	90.320	3.719.947	111
TRXTETB81710	BUĞDAY KIRMIZI DÜŞÜK VASIFLI EKMEKLIK	0,8	0,99	0,9635	42.060	12.328.790	51
TRXMATA01721	ARPA HAYVAN BESLEME AMAÇLI 1. SINIF	0,86	0,95	0,8793	137.140	5.475.261	37
TRXTOPA01717	ARPA HAYVAN BESLEME AMAÇLI 2. SINIF	0,8	0,85	0,844	12.220	461.660	24
TRXTOPB21713	BUGDAY MAKARNALIK 3. SINIF	0,889	1,0064	0,9573	20.460	1.022.843	50
TRXTOPi01710	MISIR AT DIŞI 3. SINIF	0,656	0,845	0,7959	80.260	57.378.560	690
TRXTOPA01725	ARPA HAYVAN BESLEME AMAÇLI 2. SINIF	0,824	0,849	0,8431	44.140	78.274	6
TRXTOPB21721	BUGDAY MAKARNALIK 3. SINIF	0,876	0,975	0,9398	74.760	350.968	22
TRXTOPB31720	BUGDAY EKMEKLIK KIRMIZI SERT 3. SINIF	0,879	1	0,9582	77.000	267.422	10
TRXTOPi01728	MISIR AT DIŞI 3. SINIF	0,637	0,9	0,8072	114.660	54.861.690	671
TRXHKB01715	BUGDAY EKMEKLIK KIRMIZI SERT ESPERIA 1.	1.035	1,16	1,0903	56.000	431.631	10
TRXHKB11714	BUGDAY EKMEKLIK KIRMIZI SERT ESPERIA 2.	0,972	1,16	1,0357	78.020	255.673	6
TRXHMI21718	MISIR AT DIŞI 3. SINIF	0,79	0,84	0,8135	114.180	333.711	5
TRXXBMB117M2	BUGDAY EKMEKLIK KIRMIZI SERT 2. SINIF	0,9217	1,03	0,9539	247.120	1.869.627	115
TRXXBMB21719	BUGDAY EKMEKLIK KIRMIZI SERT 3. SINIF	0,8768	1,01	0,9225	10.420	12.544.500	665
TRXXBMB31718	BUGDAY EKMEKLIK KIRMIZI SERT 4. SINIF	0,852	1,005	0,9362	22.460	1.541.921	60
TRXXBMBA1713	BUGDAY EKMEKLIK KIRMIZI DIĞER 3. SINIF	0,8427	0,945	0,8878	4.980	486.135	20
TRXALTb11712	BUGDAY EKMEKLIK KIRMIZI SERT 2. SINIF	0,9	0,9895	0,9676	64.440	1.176.727	83
TRXALTb21711	BUGDAY EKMEKLIK KIRMIZI SERT 3. SINIF	0,86	0,9849	0,9635	16.040	710.234	29
TRXALTb41719	BUGDAY KIRMIZI DÜŞÜK VASIFLI EKMEKLIK	0,8	0,895	0,8475	44.580	537.850	25
TRXALTb91714	BUGDAY MAKARNALIK 1. SINIF	1,0158	1,0693	1,0437	110.280	570.689	54
TRXALTbA1711	BUGDAY MAKARNALIK 2. SINIF	0,84	1.125	1,0147	65.300	2.326.351	219
TRXALTbB1710	BUGDAY MAKARNALIK 3. SINIF	0,88	1,0594	0,9985	40.080	1.921.885	123
TRXALTbC1719	BUGDAY DÜŞÜK VASIFLI MAKARNALIK	0,8	1,01	0,9214	41.320	1.597.543	101
TRXKTUA21721	YEMLİK ARPA	0,815	0,85	0,8351	295.440	3.377.583	102
TRXKTUB01721	KIRMIZI SERT2. SINIF	0,855	0,9886	0,9009	23.480	2.421.931	73
TRXKTUB11720	KIRMIZI SERT3. SINIF	0,835	0,9895	0,8849	79.500	4.387.164	133
TRXKTUB31728	KIRMIZI SERTDÜŞÜK VASIFLI	0,815	0,9	0,865	11.020	805.830	31
TRXKTUB51726	BEYAZ DIĞER3. SINIF	0,855	0,936	0,8854	59.080	658.715	18
TRXKTUB81723	DÜŞÜK VASIFLI	0,87	0,92	0,9115	58.740	1.218.903	26
TRXKTUB91722	MAKARNALIK BUGDAY 3. SINIF	0,895	0,99	0,9785	1.000.000	2.093.192	13
TRXKTUB11738	KIRMIZI DIĞER 3. SINIF	0,845	0,9343	0,8994	24.680	1.202.714	54
TRXKTUB21737	KIRMIZI DIĞER 4. SINIF	0,835	0,9377	0,8832	23.060	3.862.885	167
TRXKTUB01747	BEYAZ SERT 2. SINIF	0,855	0,9826	0,9139	38.640	584.440	22
TRXSRCB21716	BUGDAY MAKARNALIK 3. SINIF	0,9337	1.035	0,9943	40.280	737.789	22
TRXSRCa11719	ARPA HAYVAN BESLEME AMAÇLI 2. SINIF	0,9	0,9	0,9	250.000	225.000	2

ISIN KODU	ÜRÜN ADI	EN AZ	EN ÇOK	ORTALAMA	MİKTAR(KG)	İŞLEM HACMİ(TL)	İŞLEM ADEDİ
TRXSRCB31715	BUGDAY DÜŞÜK VASIFLI MAKARNALIK	1.065	1.065	1.065	1.400.000	2.609.250	16
TRXSKRA01713	ARPA HAYVAN BESLEME AMAÇLI 2. SINIF	0,86	0,87	0,8651	80.740	142.795	2
TRXSKRB01711	BUGDAY EKMEKLIK KIRMIZI SERT 3. SINIF	1	1	1	159.740	159.740	1
TRXSKRB31718	BUGDAY EKMEKLIK BEYAZ DIĞER 3. SINIF	1	1,1	1,0647	86.960	2.720.820	18
TRXSKRB51716	BUGDAY BEYAZ DÜŞÜK VASIFLI EKMEKLIK	1,1	1,1	1,1	37.560	41.316	1
TRXSKRB61715	BUGDAY MAKARNALIK 3. SINIF	0,975	0,975	0,975	56.280	54.873	1
TRXSKRI01716	MISIR AT DIŞI 2. SINIF	0,718	0,86	0,8306	20.875	3.900.996	43
TRXSKRI11715	MISIR AT DIŞI 4. SINIF	0,77	0,825	0,8084	27.700	96.813	4
TRXSLCB01729	BUGDAY MAKARNALIK 3. SINIF	0,98	0,99	0,9852	1.500.000	8.322.184	19
TRXSBMBG1717	BUGDAY KIRMIZI DÜŞÜK VASIFLI EKMEKLIK	0,8	0,96	0,9461	12.000	5.796.824	49
TRXSLCB21727	BUGDAY MAKARNALIK DÜŞÜK VASIFLI	0,92	0,92	0,92	624.360	1.034.411	4
TRXKANB11717	BUGDAY MAKARNALIK 3. SINIF	0,96	0,96	0,96	1.876.160	1.801.114	11
TRXKANB21716	BUGDAY DÜŞÜK VASIFLI MAKARNALIK	0,96	0,96	0,96	1.725.580	1.656.557	10
TRXSBMB01729	BUGDAY KIRMIZI DÜŞÜK VASIFLI EKMEKLIK	0,88	0,88	0,88	175.140	154.123	1
TRXGZLB21715	BUGDAY EKMEKLIK KIRMIZISERT 2.SINIF	1,22	1,22	1,22	215.220	262.568	1
TRXGZLB31714	BUGDAY EKMEKLIK KIRMIZISERT 3.SINIF	1,21	1,21	1,21	199.020	240.814	1
TRXGZLB41713	BUGDAY EKMEKLIK KIRMIZISERT 4.SINIF	1,19	1,19	1,19	150.520	419.332	2
TRXGZLB71710	BUGDAY EKMEKLIK KIRMIZIDIĞER 4.SINIF	1,1	1,14	1,13	200.000	904.137	3
TRXGZLB81719	BUGDAY KIRMIZI DÜŞÜK VASIFLI EKMEKLIK	1,1	1,1	1,1	27.000	3.671.272	15
TRXGZLI31719	MISIR AT DIŞI 4.SINIF	0,771	0,902	0,8511	88.800	17.531.660	264
TRXEVDI51718	MISIR AT DIŞI DÜŞÜK VASIFLI	0,778	0,84	0,8164	63.000	9.765.869	218
TRXRN*101717	MISIR AT DIŞI 1. SINIF	0,73	0,9	0,8075	192.640	11.505.880	146
TRXRN*111716	MISIR AT DIŞI 2. SINIF	0,73	0,898	0,8125	105.980	8.273.718	105
TRXRN*121715	MISIR AT DIŞI 3. SINIF	0,73	0,898	0,8039	76.520	7.872.346	115
TRXRN*131714	MISIR AT DIŞI 4. SINIF	0,73	0,89	0,787	60.180	2.620.976	57
TRXRN*141713	MISIR AT DIŞI DÜŞÜK VASIFLI	0,724	0,895	0,821	24.060	8.093.980	119
TRXMATI01716	MISIR AT DIŞI DÜŞÜK VASIFLI	0,895	0,895	0,895	2.850.000	5.118.613	24
TRXMATI11715	MISIR AT DIŞI DÜŞÜK VASIFLI	0,86	0,86	0,86	151.460	130.256	1
TRXEVDI41727	MISIR DÜŞÜK VASIFLI MISIR	0,83	0,83	0,83	4.200	3.486	1
TOPLAM					43.076.315	607.828.642	9.976
KAYNAK : BORSA KONYA							

ÖZGEÇMİŞ

Kişisel Bilgiler

Adı Soyadı : Bülent GÜDÜCÜ

Doğum Yeri ve Tarihi : Bozkır / 1979

Eğitim Durumu

Lisans : Erciyes Üniversitesi İşletme

Yüksek Lisans : KTO Karatay Üniversitesi İşletme

Bildiği Yabancı Diller : İngilizce

İş Deneyimi

Staj : Nautilusseafoods / ABD 2002 Eylül

Bankacılık : Albaraka Türk K.B. 2006 Nisan -2007 Eylül

: Türk Ekonomi Bankası 2007 Ekim – 2013 Ağustos

: Garanti Bankası 2013 Eylül – 2014 Ağustos

: İNG Bank 2014 Eylül – Halen

İletişim

E-Posta Adresi : bulentguducu@yahoo.com

Tarih : 31/01/2018